

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Mrázovou, Ph.D. v právní věci

žalobkyně: Ing. X. M. N.
bytem X
zastoupena advokátem JUDr. Petrem Schlesingerem
sídlem Bratčice č. p. 137, 664 67

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 4. 2021, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 28. 4. 2021, č. j. X, **se ruší** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni na nákladech řízení částku 6 292 Kč k rukám jejího zástupce JUDr. Petra Schlesingera, advokáta se sídlem Bratčice 137, 664 67, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění

I. Vymezení věci a dosavadní výsledky správního řízení

1. Žalobkyně brojila svojí žalobou proti shora specifikovanému rozhodnutí žalované (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byly již podruhé zamítnuty její námitky proti prvostupňovému rozhodnutí žalované ze dne 14. 4. 2016, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým byl žalobkyni přiznán starobní důchod od 24. 6. 2016 ve výši 6.521 Kč měsíčně, a to podle § 29 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zdp“).
2. Dne 7. 3. 2016 žalobkyně požádala prostřednictvím MSSZ Brno o přiznání starobního důchodu od 24. 6. 2016. Na základě této žádosti bylo vydáno rozhodnutí o přiznání starobního důchodu, přičemž jeho součástí byl osobní list důchodového pojištění ze dne 11. 4. 2016. V něm bylo zhodnoceno pro účely řízení o starobním důchodu období zaměstnání žalobkyně u společnosti I. v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 jako vyloučená doba bez uvedení vyměřovacích základů. U posledně jmenované společnosti bylo v rámci řízení o námitkách žalobkyně provedeno rozsáhlé šetření ohledně zaměstnání žalobkyně v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990, kdy bylo osloveno několik společností a organizací. V evidenci žalované totiž chyběl evidenční materiál na dobu zaměstnání žalobkyně u společnosti I. B., s.p., později I. B., s.p. (dále též jako „I. Brno“ nebo „I.“ a „I. Brno“ nebo „I.“), a to od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990.
3. V rámci řízení o námitkách bylo z vyjádření společnosti F., s.r.o., zjištěno, že ve spisovně nejsou uloženy osobní karty ani mzdové listy podniku I., resp. I., přičemž odkázáno bylo na možnost archivace těchto dokladů u S. o. u. s. v Brně nebo u Magistrátu města Brna. Z vyjádření Magistrátu města Brna vplynulo, že obdobné materiály se u nich nenachází, a že žádost byla postoupena Moravskému zemskému archivu v Brně. Z vyjádření Moravského zemského archivu v Brně vplynulo, že požadované dokumenty by se mohly nacházet ve spisovně společnosti D. L. nebo ve spisovně společnosti F., s.r.o., anebo u S. o. u. s. v Brně. Z vyjádření posledně uvedeného učiliště vplynulo, že v jejich spisovně jsou uloženy pouze osobní spisy zaměstnanců společnosti I., avšak nejsou zde uloženy mzdové listy. Z osobního spisu žalobkyně, jenž obsahuje pracovní smlouvu a výstupní list, bylo možné doložit pouze dobu zaměstnání v rozsahu od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990; avšak dle sdělení společnosti D. S., s.r.o., nejsou mzdové listy k dispozici. Výsledkem šetření tedy bylo pouze potvrzení doby zaměstnání žalobkyně ve společnosti I. v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990, avšak mzdové podklady nebyly dohledány. Také žalobkyně, která si dobu celého zaměstnání prošetřila vlastní cestou, dospěla k závěru, že mzdové podklady nebyly nikde nalezeny. Na základě doložených dokladů byla žalobkyni provedena rekonstrukce evidenčních listů důchodového zabezpečení na celou dobu jejího zaměstnání, která jí byla následně prvostupňovým rozhodnutím zhodnocena jako doba vyloučená (bez uvedení vyměřovacích základů). Žalobkyně doložila své platové výměry, když současně uvedla, že jiné doklady již nemá k dispozici. Mzdové podklady nebyly nikde nalezeny. Z doložených platových výměrů nevyplývá konkrétní výše skutečně dosažených vyměřovacích základů žalobkyně, příp. počet získaných vyloučených dnů; je pouze uvedeno pracovní zařazení žalobkyně, výše základního stanoveného tarifu a osobního ohodnocení. Pro rekonstrukci výše vyměřovacích základů žalobkyně tak nebyly tyto doklady dostatečné.
4. Při vydání prvního napadeného rozhodnutí žalovaná postupovala podle § 16 odst. 4 písm. c) zdp, podle něhož jsou vyloučenými dobami po 31. 12. 1995 doby, které se nekryjí s dobou

účasti na pojištění osob, dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy zahrnované do vyměřovacího základu či dobou, za níž náležely náhrady, popř. doby, po které pojištěnec byl poplatníkem pojistného na pojištění, nelze-li zjistit výši jeho vyměřovacích základů. Na základě citovaného ustanovení byla doba trvání pracovního poměru žalobkyně u společnosti I. v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 zhodnocena jako doba vyloučená, neboť se nepodařilo zjistit výši jejích vyměřovacích základů, přičemž doba nebyla došetřena ani v rámci řízení o námitkách. S ohledem na výše uvedené nebylo možné námitkám žalobkyně vyhovět, protože prvostupňové rozhodnutí bylo žalovanou v plném rozsahu potvrzeno.

5. Žalobkyně podala proti prvnímu rozhodnutí o námitkách ze dne 9. 12. 2016, č. j. X, žalobu ke Krajskému soudu v Brně, který rozsudkem ze dne 3. 11. 2020, č. j. 34 Ad 2/2017-79, zrušil rozhodnutí o námitkách a věc vrátil žalované k dalšímu řízení, přičemž ji zavázal preferovat postup výhodnější pro žalobkyni. Prokáže-li se provedeným dokazováním, že žalobkyně měla v namítaném období vyměřovací základ v určité minimální výši, je vhodné jej započítat do vyměřovacího základu žalobkyně, není-li pro ni výhodnější tuto dobu vyloučit; neprokáže-li se dostatečně konkrétní výše vyměřovacího základu žalobkyně za předmětné období, je na místě aplikovat § 16 odst. 4 písm. c) zdp a vyloučit tuto dobu ve výpočtu osobního vyměřovacího základu žalobkyně. Proti rozsudku krajského soudu podala žalovaná kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, který ji zamítl jako nedůvodnou rozsudkem ze dne 1. 2. 2022, č. j. 1 Ads 452/2020-32.
6. Po vrácení věci provedla žalovaná na základě rozhodnutí KS v Brně další dokazování ve věci, když se obrátila na B. D. I., s.r.o., a na D., s.r.o. se žádostí o důkladné prošetření a zaslání mzdových listů žalobkyně za dobu jejího zaměstnání od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 u I., resp. I. Z vyjádření D., s.r.o. vyplynulo, že další doklady o zaměstnání žalobkyně nebyly dohledány. Vzhledem k rozsáhlému šetření již v rámci prvního řízení o námitkách, kdy nebyly potřebné vyměřovací základy žalobkyně došetřeny, neprováděla žalovaná další dokazování, a to s ohledem na neexistenci dalších subjektů, které by potřebnými doklady s vyměřovacími základy žalobkyně disponovaly. Naopak žalobkyně doplnila správní řízení o nové podklady – dvě čestná prohlášení svědkyň J. S. a S. K. Obě svědkyně byly jako projektantky v minulosti zaměstnány v I. B., byly tedy spolupracovnicemi žalobkyně.
7. Žalovaná vydala nové (druhé) rozhodnutí o námitkách s tím, že podle ní nelze aplikovat názor KS v Brně a použít vyměřovací základ v určité minimální výši pro určení vyměřovacího základu žalobkyně, neboť tento postup nemá oporu v právních předpisech a doložené svědkyně byly zaměstnány na odlišných pracovních pozicích než žalobkyně. Odkázala na rozsudek NSS ze dne 27. 10. 2020, č. j. 3 Ads 78/2010-93, podle něhož postupovala. Z rozsudku NSS mimo jiné plyne, že ad 1) za účelem prokázání vyměřovacích základů nelze použít tytéž podpůrné důkazní prostředky, jako stran prokázání samotné doby pojištění. Ad 2) platové výměry nejsou dostatečně podrobným zdrojem informací k určení vyměřovacích základů – neobsahují záznamy o příjmu za každý měsíc a nelze z nich vyčíst podrobnosti o průběhu pracovního poměru. Ad 3) jelikož nelze po pojištění spravedlivě požadovat, aby si zajistil náhradní evidenční listy u nástupnických subjektů bývalých zaměstnavatelů, neboť nástupce mnohdy již nelze dohledat, je správným postupem vyloučit prokázanou dobu zaměstnání pro účely výpočtu osobního vyměřovacího základu dílčího starobního důchodu, jelikož vyměřovací základy nejsou za dané období objektivně

zjistitelné. V souladu s tímto žalovaná postupovala a období od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 zhodnotila jako dobu vyloučenou pro účely výpočtu výše starobního důchodu žalobkyně. Nebyly totiž doloženy či došetřeny doklady, prokazující výši vyměřovacího základu žalobkyně v předmětném období. Doložené platové výměry jsou pro tyto účely nedostačující. K vyloučení příslušné doby pojištění z rozhodného období pro stanovení osobního vyměřovacího základu žalovaná přistoupila podle § 16 odst. 4 písm. c) zdp, který poskytuje ochranu poplatníku pojistného, jenž byl v dobré víře účasten důchodového pojištění, avšak nelze určit výši jeho vyměřovacího základu. Podle § 16 odst. 3 zdp je vyměřovacím základem pojištěnce za dobu po 31. 12. 1995 vyměřovací základ pro stanovení pojistného a za dobu před 1. 1. 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení dle předpisů platných před 1. 1. 1996. Jde tedy o jednoznačně danou finanční částku, nikoliv o pravděpodobnou výši stanovenou podle platebního výměru. Jelikož vyměřovací základy žalobkyně za dobu jejího zaměstnání u I., resp. I. v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 nebyly došetřeny, byla tato doba pojištění pro účely řízení o starobním důchodu zhodnocena jako doba vyloučená. Námitky žalobkyně proto žalovaná zamítla.

II. Shrnutí žalobní argumentace

8. Žalobkyně v podané žalobě uvedla, že žalovaná zásadně porušila § 78 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), když nedodržela vázanost právním názorem Krajského soudu v Brně, který byl vysloven v jeho pravomocném rozsudku ze dne 25. 9. 2020, č. j. 34 Ad 2/2017 – 79. Především se jednalo o odůvodnění tohoto rozsudku v odstavci 30 – 36, které vycházelo z právní věty rozsudku NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 27/2013-22: *„(...) jestliže je možné při stanovení osobního vyměřovacího základu u starobního důchodu pojištěnce postavit najisto i bez evidenčního listu důchodového pojištění (zabezpečení) alespoň minimální výši jeho vyměřovacího základu za příslušný kalendářní rok a pro pojištěnce je takový postup výhodnější, není žádný důvod pro vyloučení veškeré doby pojištění jím získané v tomto roce. Podle § 16 odst. 4 písm. c) zdp.“*
9. Pokud by žalovaná dodržela § 78 odst. 5 s.ř.s. a nejednala vědomě nezákonně, provedla by doplnění dokazování v této věci s využitím důkazů provedených v řízení před krajským soudem ve věci sp. zn. 34 Ad 2/2017. Jednalo se o tyto důkazy: pracovní smlouvy z 16. 1. 1985 (s účinností od 23. 1. 1985), žádosti o souhlas k přijetí do pracovního poměru (16. 1. 1985), popis pracovní činnosti ze dne 8. 1. 1985 a popisy pracovní funkce ze dne 9. 6. 1986 a 10. 12. 1986, dodatek č. 1 k pracovní smlouvě (1. 7. 1986), dodatek č. 2 k pracovní smlouvě (30. 12. 1986), dodatek č. 3 k pracovní smlouvě z 1. 6. 1990, stanovení platu s účinností od 23. 1. 1985, 1. 5. 1985, 1. 7. 1986, 1. 1. 1987, 1. 1. 1988, 1. 4. 1989 a 1. 1. 1990, potvrzení ze dne 23. 1. 1985, dohodu o rozvázání pracovního poměru z 30. 11. 1990 a zápočet let pro dávky v nemoci národního pojištění ke dni 23. 3. 1989.
10. K zápočtovému listu žalobkyně uvedla, že z něj je zřejmý počet jejích skutečně odpracovaných let a dní, což ve spojení se shora uvedeným Stanovením platu v jednotlivých obdobích staví najisto vyměřovací základy žalobkyně za období od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990, neboť podle § 113 zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, a dle prováděcích právních předpisů byly stanoveny v rozhodné době základní měsíční mzdy a odměny žalobkyně tak, že vyplácená měsíční mzda odpovídala, resp. musela odpovídat

shora citovaným platovým výměřům, tedy vyměřovací základy žalobkyně pro období od 23. 1. 1985, resp. od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1990 měly být žalovanou spolehlivě stanoveny a nebyl dán žádný důvod pro vyloučení této doby, jak nesprávně učinila žalovaná.

11. Žalovaná též nesprávně vyhodnotila čestné prohlášení svědkyně J. S., dříve R. ze dne 3. 10. 2020 a též čestné prohlášení svědkyně Bc. S. K. ze dne 30. 10. 2020. Na jedné straně konstatovala, že paní S. byla v I. zaměstnána od 1. 10. 1987 jako projektant stavební a od 1. 10. 1988 byla přeřazena do projekční skupiny, kterou vedla žalobkyně do 31. 12. 1990, dále že svědkyně K. pracovala v době od 31. 5. 1988 do 31. 12. 1989 jako projektant/konstruktor na oddělení zařízení staveníště, tedy na stejném oddělení, kde pracovala žalobkyně, a na druhé straně žalovaná uvedla, že uvedené svědkyně byly zaměstnány na odlišných pracovních pozicích než žalobkyně, aniž by vzala v úvahu, že šlo o spolupracující osoby, jejichž práci řídila žalobkyně jako vedoucí projekční skupiny, a proto jim byla pracovní činnost žalobkyně v předmětné době dobře známa.
12. Argumentace žalované, že se má v případě žalobce uplatnit § 16 odst. 4 písm. c) zdp, je nezákonná a účelově věcně nesprávná, když výši vyměřovacích základů žalobkyně za uvedené období je možné zjistit, a nejde tak o vyloučenou dobu, jak žalovaná nesprávně v novém rozhodnutí o námitkách potvrdila.
13. Žalovaná měla po náležitém doplnění dokazování prvostupňové správní rozhodnutí změnit tak, že v osobním listu důchodového pojištění žalobkyně nebude období od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1990 vyloučenou dobou, a že přiznaný starobní důchod bude činit přiměřeně vyšší částku než 6 521 Kč měsíčně, jak byla uvedena v prvostupňovém správním rozhodnutí.
14. Žalobkyně také odmítla odkaz žalované na rozsudek NSS ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010-93 (žalovaná chybně uvedla datum 27. 10. 2020), s tím, že je účelově věcně nesprávný, protože rozsudkem bylo rozhodnuto o zcela jiném případě, než je věc žalobkyně. Žalobkyně nedoložila pouze platové výměry, nýbrž také zápočet let pro dávky v nemoci národního pojištění ze dne 23. 3. 1989, z něž je zřejmé, že v období od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1989 odpracovala 4 roky a 343 dní. Z toho lze zjistit, že žaloby coby pojištěnec pracovala v uvedeném období každý měsíc a nečerpala neplacené volno.
15. Žalobkyně také předložila doklad – žádost o zkrácení pracovní doby na 6 hodin denně, který vůči zaměstnavateli uplatnila pro období od 1. 5. 1990 do 31. 12. 1990 z důvodu péče o tehdy nezletilé děti – syna L., nar. X a dceru M., nar. X (žádost ze dne 24. 4. 1990).
16. Dále žalobkyně předala žalované Potvrzení zaměstnavatele I. B. o vyhovění její žádosti ze dne 26. 4. 1990. O průběhu pracovního poměru žalobkyně také svědčí čestné prohlášení J. S. ze dne 3. 10. 2020, které prokazuje, že pokud to bylo třeba, brala si žalobkyně v rozhodné době přidělené zakázky domů tak, aby nenarušila jejich včasné dokončení, a tedy pracovala déle než 6 hodin v pracovní den v období od 1. 5. 1990 do 31. 12. 1990, přičemž nežádala, aby k tomu bylo přihlédnuto.

17. Žalovaná účelově přehlíží § 13 a § 14 odst. 3 zákona č. 87/1996 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“ nebo zákon o sociálním zabezpečení), které jí ukládají vést evidenci o zaměstnavateli žalobkyně a o odvedených příspěvcích na sociální zabezpečení i zaplaceném pojistném na sociální zabezpečení. Žalovaná má přezkoumávat správnost výše těchto příspěvků i zaplaceného pojistného na sociální zabezpečení. I z tohoto důvodu je argument žalované, že nebylo možné za období od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1990 zjistit výši vyměřovacích základů žalobkyně, účelově nesprávný. Žalobkyni nemůže jít k tíži to, že žalovaná neplnila své zákonem uložené povinnosti. Naproti tomu žalobkyně učinila vše, co bylo v jejích možnostech, aby docílila nápravy tohoto jí nevyvolaného stavu. Žalobkyně svoji argumentaci dokládala podobně jako v předchozím soudním řízení celou řadou důkazů (viz výklad dále).
18. Žalobkyně doložila, že v době od 23. 1. 1985 do 31. 5. 1990 byla nepřetržitě zaměstnána u I. B., n. p., se sídlem B., K. 55, od 1. 1. 1990 u I. B., státní podnik, se sídlem Brno, V.55, a od 1. 6. 1990 do 31. 12. 1990 u I. B., s. p., se sídlem B., L. 38. Za tuto dobu žalobkyně prokázala doklady (dohledané ve své evidenci a v archivech a spisovnách) jak dobu zaměstnání, tak vykonávané pracovní funkce, výši svého měsíčního platu a i uzavření dohody o skončení pracovního poměru s I. B., s. p., ke dni 31. 12. 1990.
19. Žalobkyně byla napadeným rozhodnutím žalované zkrácena na svých právech, neboť doba jejího nepřetržitého zaměstnání od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1990 byla protiprávně potvrzena jako doba vyloučená ve smyslu § 16 odst. 4 zdp. Přitom nebyla splněna zákonná podmínka, že by nebylo možné z dokladů opatřených žalobkyní zjistit výši vyměřovacích základů za předmětnou dobu zaměstnání (výši průměrných hrubých měsíčních výdělků žalobkyně za toto období). Žalobkyně byla zkrácena na svých právech také tím, že žalovaná nezákonně vůbec nehodnotila zaměstnání žalobkyně v období od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1985. Zde žalobkyni nemůže jít k tíži to, že její zaměstnavatelé porušili své zákonné povinnosti ve smyslu zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), když nezajistili řádnou archivaci mzdových listů žalobkyně za sledované období. Obdobnou úpravu obsahovaly i předchozí zákony o sociálním zabezpečení č. 121/1975 Sb. a č. 100/1988 Sb., účinné v rozhodné době.
20. S ohledem na výše uvedené žalobkyně soudu navrhla, aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované k žalobě

21. Ve vyjádření k žalobě žalovaná uvedla, že realizovala právní názor krajského soudu, vyslovený v jeho rozsudku ze dne 25. 9. 2020. Proti tomuto rozsudku současně podala kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, protože se s názorem krajského soudu neztotožnila. Vzhledem k tomu, že NSS vyslovil souhlas se závěry krajského soudu a kasační stížnost zamítl, doplnila žalovaná dokazování (byla zavázána právním názorem NSS) ve věci zjištění vyměřovacích základů žalobkyně a zároveň přihlédla k výsledkům předchozího rozsáhlého šetření MSSZ Brno, a také k čestným prohlášením svědků. Důkazní prostředky

porovnávala s údaji ve vlastní evidenci. Z šetření vyplynulo, že společnost F., s.r.o. uvedla, že v její spisovně nejsou uloženy osobní karty ani mzdové listy podniku I. nebo I.; poukázala na možnost archivace těchto dokladů u S. o. u. s. v B. nebo u Magistrátu města Brna. Magistrát města Brna následně uvedl, že požadované materiály nejsou u něj uloženy. Žádost byla postoupena na Moravský zemský archiv v Brně, jenž později uvedl, že dokumenty rovněž nedisponuje a tyto by se mohly nacházet ve spisovně společnosti D. L. nebo u společnosti F., s.r.o. nebo u S. o. u. s. v B.. Z vyjádření S. o. u. s. v B. vyplynulo, že v jejich spisovně jsou uloženy pouze osobní spisy zaměstnanců společnosti I., nikoliv mzdové listy. Z osobního spisu žalobkyně, jenž obsahoval pracovní smlouvu a výstupní list, bylo možné doložit pouze dobu zaměstnání, když zde byla zaměstnána v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990. Česká správa sociálního zabezpečení obdržela kopie těchto dokladů. Z vyjádření společnosti D. S., s.r.o. vyplynulo, že mzdové listy nemají k dispozici. MSSZ Brno dále sdělila, že poskytnuté dokumenty nejsou mzdovými listy ani výplatními páskami, nelze tak vyhotovit opravný evidenční list důchodového zabezpečení.

22. Prvostupňovým správním rozhodnutím byl podle § 29 odst. 1 zdp žalobkyni přiznán starobní důchod s tím, že období zaměstnání žalobkyně u společnosti I. v době od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1990 sice bylo hodnoceno jako doba pojištění, ale pro účely stanovení výše osobního vyměřovacího základu byla tato doba z rozhodného období vyloučena podle § 16 odst. 4 písm. c) zdp. Žádná z oslovených společností a organizací se nevyjádřila k vyměřovacím základům žalobkyně v šetřeném období. Čestná prohlášení pouze potvrzují zaměstnanost žalobkyně u I. B. od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1990 jako asistent projekce, později jako samostatný projektant.
23. Výsledkem provedeného šetření tedy bylo pouze potvrzení doby zaměstnání žalobkyně ve společnosti I. v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990; mzdové podklady nebyly dohledány.
24. Z žalobkyní dokládaných platových výměrů nevyplývá konkrétní výše skutečně dosažených vyměřovacích základů, příp. počet získaných vyloučených dnů (bylo zde uvedeno pouze pracovní zařazení žalobkyně, výše základního stanoveného tarifu a osobního ohodnocení). Obě svědkyně byly zaměstnané na odlišných pracovních pozicích než žalobkyně. Pro rekonstrukci výše vyměřovacích základů žalobkyně tak nejsou tyto doklady dostatečné.
25. V této souvislosti žalovaná odkázala na rozsudek NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22, který se zabýval rovněž otázkou prokazování výše vyměřovacích základů a doby pojištění: „(...) Jako primární důkazní prostředek slouží zejména evidenční list důchodového pojištění, dříve evidenční list důchodového zabezpečení. Při jejich absenci je zapotřebí aplikovat obecná pravidla pro dokazování uvedená v § 51 odst. 1 správního řádu. Rovněž je nutné vycházet z pravidel pro prokazování některých dob pojištění upravených v § 85 zákona č. 582/1991 Sb. K prokázání doby pojištění lze použít čestného prohlášení nejméně dvou svědků a žadatele o důchod. Při prokazování vyměřovacích základů není možné použít tytéž podpůrné prostředky, jako při doložení samotné doby pojištění. Ani platové výměry nejsou dostatečně podrobným zdrojem informací pro dovození měsíčních příjmů pojištěnce s takovou přesností, aby bylo možné zjistit vyměřovací základ za příslušnou dobu pojištění. Tyto listiny totiž nezaznamenávají příjem za každý měsíc a nelze z nich vyčíst podrobnosti o průběhu pracovního poměru pojištěnce (zda

pracoval každý měsíc, zda nečerpal neplacené volno nebo nemocenskou, zda za něj bylo odváděno pojistné, popř. v jaké výši). (...) Při stanovení vyměřovacích základů stěžovatelky za roky 1986, 1987 a 1988 nebylo možné vycházet z údajů o hrubých výdělcích její kolegyně ani z údajů o výši náhrady mzdy a dávek nemocenského pojištění stěžovatelky v roce 1989, neboť na základě nich nemohl být proveden přesný výpočet minimálních hrubých výdělků za roky 1986 a 1988. Za důkazní prostředek sloužící ke stanovení vyměřovacích základů bylo možné považovat mzdové listy za jednotlivé kalendářní roky rozhodného období. (...)“

26. Ze shora uvedené věci, posuzované NSS v posledně uvedeném rozsudku, podle žalované vyplývá, že právě díky existenci mzdového listu, byť pouze za rok 1985, a následně doplněním o svědeckou výpověď, prokazující setrvání stěžovatelky v zaměstnání, mohla být stanovena alespoň nějaká minimální výše vyměřovacího základu. V žádném případě nešlo o situaci, že by se měla stanovit minimální výše vyměřovacího základu při absolutní absenci jakýchkoliv mzdových podkladů. NSS v citovaném případě nevycházel pro účely stanovení výše vyměřovacího základu pouze z výpovědi svědků. Absenci evidenčního listu důchodového pojištění nelze zhojit tím, že při stanovení výše starobního důchodu budou zohledněny vyměřovací základy spoluzaměstnanců vykonávajících stejnou činnost. Žalovaná má dále za to, že nelze použít ani zápočtový list a nelze vycházet ani z údajů o vyplacených dávkách nemocenského pojištění, protože z těchto podkladů nelze zjistit příjem žalobkyně za každý jednotlivý měsíc a současně z nich nelze vyčíst ani podrobnosti o průběhu pracovního poměru. Poklady, kterými se prokazují vyměřovací základy, jsou především evidenční listy důchodového pojištění, mzdové listy a výplatní pásky, které vyhotovuje zaměstnavatel. Při absenci jmenovaných dokladů nelze prokázat výši vyměřovacích základů.
27. Podle výše citovaného rozsudku NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 – 22, nelze stanovit vyměřovací základ z platových výměrů, dalších dokladů o vyměření mzdy či jiných dokladů o průběhu pracovního poměru (např. zápočtového listu), tím spíše nelze vyměřovací základ dovodit toliko z čestného prohlášení či obecného konstatování svědků. NSS svůj závěr o možnosti stanovit alespoň minimální výši vyměřovacích základů opřel o skutečnost, že tento výpočet bylo možné učinit za pomoci údajů v evidenci, které o stěžovatelce vedlo družstvo pro účely důchodového zabezpečení za rok 1985, což bylo mzdový list za rok 1985, a dále mzdové listy za roky 1989 až 1992, a též za pomoci svědecké výpovědi, že mzda stěžovatelky v roce 1986 nebyla nižší než v roce 1985.
28. V nyní posuzované věci žalobkyně NSS ve svém rozsudku ze dne 1. 2. 2022, č. j. 1 Ads 452/2020-32, zcela pomíjí, že ve věci pod sp. zn. 4 Ads 28/2013, byly k dispozici mzdové listy za rok 1985, 1989, 1990, 1991 a 1992, a že vyměřovací základ za sporné období 1986 – 1988 byl vypočten právě ze mzdového listu za rok 1985, nikoliv z čestného prohlášení žadatelky, platového výměru, zápočtového listu či výpovědi svědka. Ty byly pouze podpůrnými důkazy o době pojištění a o skutečnosti, že v letech 1986 – 1988 nebyla základní mzda žadatelky nižší než v roce 1985. Pokud NSS v rozsudku ze dne 1. 2. 2022, č. j. 1 Ads 452/2020-32, tedy ve věci nynější žalobkyně, dospěl k závěru v bodě 28, že bylo možné určit alespoň přesnou minimální výši vyměřovacích základů žadatelky za roky 1986 – 1988, a to přesto, že žalovaná neměla za uvedené období k dispozici evidenční listy důchodového pojištění, ani mzdové listy žadatelky, tak nesouhlasil s dosavadní judikaturou a mohl věc

předložit rozšířenému senátu NSS. Pokud tak neučinil, je jeho odkaz na rozsudky NSS ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010-93, a ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22, a dále na pracovní smlouvu, dohodu o rozvázání pracovního poměru, výstupní list atd. minimálně nesrozumitelný. Správní orgány by měly postupovat ve skutkové obdobných případech stejně. Výpočet z vyměřovacího základu je něco zcela jiného než doložení existence doby pojištění, jsou zde vyšší nároky na přesnost údajů v předkládaných listinných důkazech. Žalovaná také nesouhlasí s názorem žalobkyně, že její odkaz na rozsudek NSS ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010-93, je účelově věcně nesprávný, neboť zde bylo rozhodováno o zcela odlišném případě. Podle žalované jde naopak o případ podobný nyní posuzované věci, přičemž tehdejší žalobce rovněž předkládal listiny, jenž se snažil prokázat alespoň minimální výši vyměřovacích základů za konkrétní období. Mzdové a evidenční listy se však nedochovaly. Žalobce tehdy předkládal pouze plány konkrétních škol na školní rok a dále platební výměry. Tento spor vedený u NSS pod sp. zn. 3 Ads 78/2010 je více podobný nyní projednávanému případu žalobkyně, než spor vedený u NSS pod sp. zn. 4 Ads 28/2013. V obou případech však NSS vyjádřil názor, že při prokazování vyměřovacích základů není možné použít tytéž podpůrné důkazní prostředky, jako při doložení samotné doby pojištění.

29. V projednávané věci byla žalovaná vázána právním názorem krajského soudu a NSS (který byl vysloven v jejich rozsudcích), pročez postupovala v intencích § 51 odst. 1 správního řádu (k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, vhodných k zjištění stavu věci, jenž nejsou získány v rozporu s právními předpisy) a doplnila řízení o další listinné důkazy. Tyto důkazní prostředky porovnávala s údaji své vlastní evidence a i přes rozsáhlé doplnění důkazního řízení nebyly zjištěny skutečnosti rozhodné k prokázání konkrétní výše vyměřovacího základu žalobkyně za předmětné období. Postup žalované, kterým byla pro účely stanovení výše osobního vyměřovacího základu vyloučena doba pojištění od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1990, byl správný a v souladu s platnými právními předpisy i rozsudkem NSS ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010-93, a ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22.
30. S ohledem na výše uvedené žalovaná soudu navrhla, aby žalobu zamítl jako nedůvodnou.

IV. Replika žalobkyně

31. Replikou ze dne 31. 5. 2022 žalobkyně reagovala na vyjádření žalované k podané žalobě. Žalobkyně v replice uvedla, že žalovaná vědomě nesprávně nerespektuje právní názor NSS v jeho rozsudku ze dne 1. 2. 2022, č. j. 1 Ads 452/2020-32, a to v odstavcích 27 a 28, 29 až 31 a 32. NSS ve věci sp. zn. 4 Ads 28/2013 mimo jiné dospěl k závěru, že bylo možné bez dalšího určit alespoň přesnou minimální výši vyměřovacích základů žalobkyně jako žadatelky o starobní důchod za roky 1986 – 1988, a to i přesto, že žalovaná neměla k dispozici evidenční listy důchodového pojištění, ani mzdové listy.
32. Žalovaná nerespektovala právní názor NSS, který souhlasil s krajským soudem v tom, že z pracovní smlouvy, dohody o rozvázání pracovního poměru, potvrzení o zápočtu odpracovaných let, výstupního listu, osobní karty zaměstnance, třech dodatků k pracovní smlouvě a šesti platových výměrů za každý rok rozhodné doby (od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990) je jasná existence i průběh pracovního poměru žalobkyně v podniku I. Brno nebo I. Brno. Ze zápočtové listiny vyplývá, že žalobkyně byla nepřetržitě v předmětném pracovním poměru, plnila své pracovní povinnosti, nijak zvlášť nepobývala v pracovní neschopnosti

z důvodu nemoci a za vykonanou práci pobírala stanovený plat, z něhož byly zaměstnavatelem prováděny odvody na sociální zabezpečení. Z platových výměrů je rovněž zřejmé, že mzda žalobkyně se v průběhu let nesnížila, nýbrž každým rokem rostla. Osobním listem důchodového pojištění žalobkyně bylo také prokázáno, že mateřskou dovolenou žalobkyně absolvovala ještě před zkoumaným obdobím.

33. NSS také v bodě 32 souhlasil se závěrem krajského soudu, že nejasnosti ohledně případné pracovní neschopnosti žalobkyně, popř. ošetřování člena rodiny a eventuální pobírání dávek nemocenského pojištění, by bylo možné odstranit provedením svědeckých výpovědí nejbližších spolupracovníků žalobkyně. Žalobkyně proto zaslala žalované 10. 12. 2020 datovou zprávou vypracovaná čestná prohlášení svědkyní J. S. (dříve R.) a Bc. S. K. s úředně ověřenými podpisy. Žalovaná však k těmto čestným prohlášením zcela nezákonně a v rozporu s právním názorem obou soudů při vydání napadeného rozhodnutí fakticky nepřihlédla.
34. Žalovaná dále nesprávně nepřihlédla ani k tomu, že jsou právní názory NSS v jeho rozsudku v této věci pod sp. zn. 1 Ads 452/2020 v souladu s ostatními judikaturními názory tohoto soudu, např. vyjádřenými v jeho rozsudku ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22 (strana 6 – 7 rozsudku). Žalovaná se ve svém vyjádření k žalobě pokusila o účelově nesprávný výklad judikaturních názorů NSS v blíže označených rozsudcích. Mohlo jít o záměrnou snahu poškodit žalobkyni.

V. Předchozí soudní rozhodnutí v této věci

35. Ve věci starobního důchodu žalobkyně, které již byla podle § 16 odst. 4 písm. c) zdp doba trvání pracovního poměru žalobkyně u s. p. I. B. v době 23. 1. 185 do 31. 12. 1990 zhodnocena jako doba vyloučená, neboť se nepodařilo zjistit výši jejích vyměřovacích základů, již jednou Krajský soud v Brně rozhodoval, a to rozsudkem ze dne 25. 9. 2020, č. j. 34 Ad 2/2017-79, ve znění opravného usnesení ze dne 3. 11. 2020, č. j. 34 Ad 2/2017-85. Tímto rozsudkem bylo zrušeno původní rozhodnutí ČSSZ ze dne 9. 12. 2016, č. j. X, a věc byla vrácena se závazným právním názorem žalované k dalšímu řízení.
36. Ve svém rozsudku **krajský soud** mimo jiné uvedl, že je toho názoru, že „v posuzované věci zřejmě bylo možné určit alespoň minimální výši vyměřovacích základů žalobkyně v letech 1985 až 1990 např. s ohledem na podobně vydělávající kolegy. MSSZ Brno se však o to nepokusila. Pokud by bylo doplněno dokazování a byly by zjištěny potřebné informace a též pro nový výpočet starobního důchodu použity vyměřovací základy za období let 1986 – 1990, byl by starobní důchod žalobkyně rozhodně vyšší než starobní důchod přiznaný napadeným rozhodnutím žalované.“
37. Krajský soud ve svém rozsudku dále uvedl, že „z doložených platových výměrů za každý rok zkoumaného období vyplynulo, že žalobkyně řádně pracovala a za to pobírala konkrétně určenou mzdu a osobní ohodnocení. Informace o existenci či trvání pracovního poměru žalobkyně u I. B., s.p. nebo I. B., s.p. potvrzuje i listina nazvaná Zápočet let pro dávky v nemoci, z níž vyplývá, že

ke dni 31. 12. 1989 (ještě rok před ukončením pracovního poměru u zmíněného státního podniku), bylo žalobkyni započteno ze zaměstnání u I. B., s.p. celkem 4 roky a 343 dnů zaměstnání (celkově byl proveden zápočet 15 roků a 129 dnů). Z posledně citované zápočtové listiny vyplývá, že žalobkyně byla v předmětném pracovním poměru u I. B., s.p. či I. B., s.p., plnila své pracovní povinnosti, nijak zvlášť nepobývala v pracovní neschopnosti z důvodu nemoci a za vykonanou práci pobírala stanovený plat, z něhož byly zaměstnavatelem prováděny odvody na sociální zabezpečení. V této souvislosti je také třeba poukázat na to, že v uvedeném období do roku 1990 (včetně) měli zaměstnanci na podobných pozicích, byť u různých organizací, naprosto stejné platy v očekávatelné výši. Z předkládaných platových výměrů také vyplývá, že mzda žalobkyně se v průběhu let nesnížila, nýbrž každým rokem rostla. Z osobního listu důchodového pojištění je také zřejmé, že mateřskou dovolenou žalobkyně absolvovala ještě před nyní zkoumaným obdobím. Nejsou pouze jasné případné pracovní neschopnosti, popř. ošetřování člena rodiny a eventuální pobírání dávek nemocenského pojištění. Žalobkyně k důkazu navrhovala provedení svědeckých výpovědí – jejích nejbližších spolupracovníků z I. B., s.p. Těmito výpověďmi, zejména svědeckou výpovědí nejbližší kolegyně J. R., by bylo možné zjistit na základě tvrzení žalobkyně bližší okolnosti o průběhu pracovního poměru žalobkyně u I. B., s.p. či I. B., s.p., a také o výši jejích výdělků. Vzhledem k nedostatečným skutkovým zjištěním správních orgánů v této věci a potřebě jejich doplnění ve větším rozsahu, soud neprováděl rozsáhlejší dokazování pomocí výpovědí navrhovaných svědků, protože napadené rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.“

38. V této souvislosti krajský soud připomněl právní větu vyplývající z rozsudku NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22, z něž vyplývá, že „Jestliže je možné při stanovení osobního vyměřovacího základu a starobního důchodu pojištěnce i bez evidenčního listu důchodového pojištění (zabezpečení) postavit najisto aspoň minimální výši jeho vyměřovacího základu za příslušný kalendářní rok a pro pojištěnce je takový postup výhodnější, není žádný důvod pro vyloučení veškeré doby pojištění jím získané v tomto roce podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění“.
39. Krajský soud dále uvedl, že „Žalobkyně byla ve zkoumaných letech zaměstnankyní příslušného s. p., přičemž tento svůj pracovní poměr relevantními důkazy řádně doložila. Naopak je patrné, že její bývalý zaměstnavatel nesplnil své zákonné povinnosti a nevedl ve zkoumaných letech pro žalobkyni požadované evidenční listy, popř. je neodevzdával příslušným orgánům sociálního zabezpečení, anebo přímo pochybila správa sociálního zabezpečení, která řádně nezaevidovala příchozí evidenční listy od zaměstnavatele žalobkyně. Je tak odůvodněná případná možnost stanovení výše vyměřovacích základů na základě doplnění dokazování, výpovědí svědků a jiných záznamů o pracovním poměru žalobkyně, popř. dalších důkazních prostředků, přičemž by šlo o postup, kterým by nedošlo ke zkrácení výše starobního důchodu žalobkyně. Žalobkyni svědčí ústavou zaručené právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří.“
40. Krajský soud tedy nepovažuje prozatím za správný závěr žalované o nemožnosti zjistit výši vyměřovacích základů žalobkyně za roky 1985 až 1990 a o nutnosti vyloučení veškeré doby pojištění získané v těchto letech pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu žalobkyně. Přestože se nepodařilo ve věci rekonstruovat výši vyměřovacích základů žalobkyně, lze považovat za prokázané, že žalobkyně byla v předmětném období zaměstnána, a tedy i pojištěncem, za něhož bylo odvedeno pojistné. Jelikož zjištěné skutkové okolnosti nasvědčují tomu, že žalobkyně byla

v rozhodné době zaměstnána a pobírala mzdu, nelze považovat závěry žalované za úplné a správně zjištěné. Napadené rozhodnutí tak shledal soud jednak nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů (§ 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s.) a jednak shledal zjištěný skutkový stav za nedostatečný, jenž vyžaduje zásadní doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.].

41. V dalším postupu by měla žalovaná při zjišťování skutkového stavu preferovat postup výhodnější pro žalobkyni coby pojištěnce. Prokáže-li se provedeným dokazováním, že žalobkyně měla v zjišťovaném období vyměřovací základ v určité minimální výši, je v souladu s výše citovanými názory NSS vhodné započítat jej do vyměřovacího základu žalobkyně, není-li pro ni výhodnější tuto dobu vyloučit. Neprokáže-li se pak dostatečně konkrétní výše vyměřovacího základu žalobkyně za předmětné období, je zcela na místě aplikovat citované ust. § 16 odst. 4 písm. c) zdp a vyloučit tuto dobu ve výpočtu osobního vyměřovacího základu pojištěnce.
42. Z výše uvedených důvodů shledal krajský soud žalobu jako důvodnou, a proto napadené rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 s.ř.s.). V dalším řízení bude žalovaná vázána právním názorem vysloveným krajským soudem v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s.ř.s.), jakož i doplněním dokazování a z toho plynoucím skutkovým zjištěním (§ 78 odst. 6 s.ř.s.).“
43. Proti rozsudku krajského soudu podala žalovaná kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu z důvodu nesprávného posouzení věci podle § 103 odst. 1 písm. a) s.ř.s. a domáhala se jeho zrušení. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 1. 2. 2022, č. j. 1 Ads 452/2020-32, kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou.
44. **Nejvyšší správní soud** ve svém rozsudku mimo jiné použil i svůj dřívější rozsudek ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22, k němuž doplnil, že „V daném případě neměla Česká správa sociálního zabezpečení k dispozici evidenční listy důchodového pojištění žadatelky o důchod, ani její mzdové listy za roky 1986, 1987 a 1988. Česká správa sociálního zabezpečení považovala proto uvedené období za dobu vyloučenou ve smyslu § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění. Z tvrzení žadatelky a výsledku jejího nadřízeného však zcela jednoznačně vyplynulo, že v uvedených letech se oproti roku 1985 její základní hrubá mzda nesnížila a že i výše jejích odměn zůstala nezměněna; to potvrdil i mzdový list za rok 1989. Žadatelka doložila také potvrzení o dočasné pracovní neschopnosti, o ošetřování člena rodiny a o jejím nástupu na mateřskou dovolenou, z nichž bylo zcela zřejmé, ve kterých konkrétních dnech od roku 1986 do roku 1988 jí náležely dávky nemocenského pojištění a jaké doby se vylučovaly pro účely zjišťování jejího hrubého výdělku. V této situaci Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že bylo možné určit alespoň přesnou minimální výši vyměřovacích základů žadatelky za roky 1986 až 1988, a to i přesto, že Česká správa sociálního zabezpečení neměla za uvedené období k dispozici evidenční listy důchodového pojištění, ani mzdové listy žadatelky.
45. Evidenční list důchodového pojištění je nutno považovat za stěžejní důkaz dob zaměstnání a příjmů. Zákon však nevylučuje užití jiných důkazních prostředků - zejména mzdových listů, případně však i jiných důkazů (viz shora citovaný § 51 a násl. správního řádu) - a judikatura Nejvyššího správního soudu tento výklad jednoznačně potvrzuje, zejména pokud je takový postup pro žadatele o starobní důchod příznivější. Například v rozsudku ze dne 25. 10. 2017, č. j. 10 Ads 59/2016 - 17, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že se bude jednat zejména o situace, „kdy žadatel dosahoval ve vyloučeném období nadprůměrných výdělků a odváděl tomu odpovídající částku na

důchodové pojištění. Vyloučení takové doby pro účely určení výše vyměřovacího základu se může negativně projevit při výpočtu výsledné výše důchodu, a to v rádech několika stovek, příp. tisíc Kč. Aplikace § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění tedy může být pro žadatele o důchod za určitých okolností nevýhodná.“

46. Nejvyšší správní soud souhlasí se závěrem krajského soudu, že v projednávané věci se stěžovatelka o tento příznivější postup ve smyslu shora citované judikatury ani nepokusila. Tuto skutečnost stěžovatelka potvrzuje ve své kasační stížnosti, v níž uvádí: „Jestliže stěžovatelka v nyní posuzovaném případě po doplnění dokazování opětovně nezíská mzdové listy žalobkyně, pak výsledek správního řízení bude totožný“. Ze shora citované judikatury Nejvyššího správního soudu (viz zejména rozsudek NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22) však vyplývá, že jsou mzdové listy důkazem typickým, nemusí nutně v konkrétním případě představovat jediný možný a nezbytný důkaz o dobách zaměstnání a výši příjmů. To platí i v případě výše vyměřovacích základů, ačkoli Nejvyšší správní soud v obecné rovině souhlasí se stěžovatelkou v tom, že je třeba klást odlišné požadavky na prokazování doby pojištění na straně jedné a výše vyměřovacích základů na straně druhé.
47. Pokud jde o prokázání výše vyměřovacích základů, lze kritéria (oproti době pojištění) označit za náročnější (viz např. rozsudek NSS ze dne 25. 10. 2017, č. j. 10 Ads 7/2017 - 32), zejména jsou zde vyšší nároky na přesnost údajů v předkládaných listinách a jiných důkazních prostředcích. To v obecné rovině potvrzuje i judikatura, ze které lze citovat např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010 - 93: „platové výměry a další doklady o vyměření mzdy či jiné doklady o průběhu pracovního poměru (např. zápočtový list) nejsou dostatečně podrobným zdrojem informací k určení vyměřovacích základů za příslušnou dobu pojištění, neboť nezaznamenávají příjem za každý jednotlivý měsíc. Z údajů uvedených v platových výměrech nelze vyčíst podrobnosti o průběhu žalobce pracovního poměru, tzn. zejména, zda žalobce pracoval každý měsíc, zda nečerpal neplacené volno či nemocenské či zda za něj bylo po celou dobu odváděno pojistné, popř. v jaké výši“. Na tento závěr však navazoval a dále jej rozvinul již shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22, podle něhož jestliže je možné při stanovení osobního vyměřovacího základu a starobního důchodu pojištěnce i bez evidenčního listu důchodového pojištění (zabezpečení) postavit najisto aspoň minimální výši jeho vyměřovacího základu za příslušný kalendářní rok a pro pojištěnce je takový postup výhodnější, není žádný důvod pro vyloučení veškeré doby pojištění jím získané v tomto roce.
48. Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že z pracovní smlouvy, dohody o rozvázání pracovního poměru, potvrzení o zápočtu let, výstupního listu, osobní karty zaměstnance, třech dodatků k pracovní smlouvě a šesti platových výměrů za každý rok rozhodné doby (tj. od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990) je jasná existence i průběh pracovního poměru žalobkyně v podniku I., resp. I. Ze zápočtové listiny vyplývá, že žalobkyně byla v předmětném pracovním poměru, plnila své pracovní povinnosti, nijak zvlášť nepobyvala v pracovní neschopnosti z důvodu nemoci a za vykonanou práci pobírala stanovený plat, z něhož byly zaměstnavatelem prováděny odvody na sociální zabezpečení. Z předkládaných platových výměrů také vyplývá, že mzda žalobkyně se v průběhu let nesnížila, nýbrž každým rokem rostla. Z osobního listu důchodového pojištění je také zřejmé, že mateřskou dovolenou žalobkyně absolvovala ještě před nyní zkoumaným obdobím. Nejsou pouze jasné případné pracovní neschopnosti, popř. ošetřování člena rodiny a eventuální pobírání dávek nemocenského pojištění. Žalobkyně v řízení u krajského soudu k důkazu navrhovala provedení svědeckých výpovědí - jejích nejbližších spolupracovníků z I. či I. Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že těmito výpověďmi by bylo možné zjistit bližší okolnosti o průběhu pracovního poměru žalobkyně u jmenovaných podniků. Jelikož zjištěné

skutkové okolnosti nasvědčují tomu, že žalobkyně byla v rozhodné době zaměstnána a pobírala mzdu, nelze považovat závěry stěžovatelky za úplné a správně zjištěné, pokud se ani nepokusila postavit najisto aspoň minimální výši jejího vyměřovacího základu za příslušné kalendářní roky.

49. *Prokáže-li se provedeným dokazováním, že žalobkyně měla v zjišťovaném období vyměřovací základ v určité minimální výši, je v souladu s výše citovanými názory Nejvyššího správního soudu vhodné započítat jej do vyměřovacího základu žalobkyně, není-li pro ni výhodnější tuto dobu vyloučit. Neprokáže-li se pak dostatečně konkrétní výše vyměřovacího základu žalobkyně za předmětné období, je zcela namístě aplikovat § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění a vyloučit tuto dobu ve výpočtu osobního vyměřovacího základu pojištěnce.“*

VI. Jednání před krajským soudem dne 27. 4. 2023

50. Vzhledem k požadavku žalobkyně soud nařídil k projednání věci jednání na den 27. 4. 2023. Všichni účastníci řízení a jejich zástupci se k jednání dostavili. V průběhu jednání soud stručně zrekapituloval dosavadní průběh soudního řízení a rovněž průběh správního řízení (na podkladě spisů). Zástupce žalobkyně přednesl žalobu, zopakoval veškerou dosavadní argumentaci a připomněl i související argumentaci žalobkyně v řízení vedeném u zdejšího soudu pod sp. zn. 34 Ad 2/2017, včetně závěrů krajského soudu a NSS. Zdůraznil, že žalovaná nerespektovala závazný právní názor soudu, dokazování nedoplnila a jakkoliv se nepokusila o příznivější postup v této věci, který by směřoval ke stanovení vyměřovacích základů za došetřované období. Poukázal také na větší množství podkladů, které se podařilo v této souvislosti ve věci dohledat především žalobkyni (viz výklad k dokazování dále). Žalobkyně nenese odpovědnost za nesplnění zákonných povinností bývalého zaměstnavatele a příslušné správy sociálního zabezpečení. Na základě doložených dokladů a doplnění dokazování bylo možné u žalobkyně stanovit odpovídající vyměřovací základy za období let 1986 až 1990, i s přihlédnutím ke zkrácení úvazku žalobkyně v období od 1. 5. 1990 do 31. 12. 1990 na $\frac{3}{4}$ (na 6 hodin denně pracovní doby). Proto nebylo nutné uvedenou dobu vyloučit. Vzhledem k tehdy platným právním předpisům, docházelo k výplatě mzdy v zásadě dle platových tarifů. Žalobkyně nebyla nemocná, nečerpala neplacené volno ani mateřskou dovolenou. Závěrem zástupce žalobkyně soudu navrhl, aby žalobě jako důvodné vyhověl a napadené rozhodnutí žalované zrušil. Zástupkyně žalované nejprve odkázala na písemné vyjádření k žalobě, v průběhu jednání uvedla, že nijak nerozpорије argumentaci žalobkyně, a na závěr sdělila, že s ohledem na průběh jednání ponechává rozhodnutí na úvaze soudu.
51. K prokázání svých tvrzení žalobkyně předložila obdobně jako v soudním řízení vedeném u zdejšího soudu pod sp. zn. 34 Ad 2/2017 řadu listinných důkazů, vážících se k jejímu zaměstnání v rozhodném období u společnosti I. nebo I. (viz dále). Ze zápočtových listů a dalších listinných podkladů ve vztahu k odpracovaným rokům žalobkyně nebyl dán podle jejího zástupce žádný důvod pro to, aby bylo toto rozhodné období zaměstnání žalobkyně posuzováno jako vyloučená doba. Již v rámci minulého soudního řízení zástupce žalobkyně soudu navrhoval k důkazu, za účelem prokázání tvrzení žalobkyně, provedení výpovědi svědků – bývalých spolupracovníků žalobkyně (pokud by listinné důkazy nepostačovaly k prokázání tvrzení žalobkyně). Navrhované svědecké výpovědi tehdy krajský soud při jednání dne 25. 9. 2020 neprovedl pro nadbytečnost, neboť předkládané listinné podklady

vyhodnotil v daném okamžiku jako dostatečné pro vydání rozhodnutí a prokázání tvrzení žalobkyně. Současně se ale domníval, že zjištěný sutkový stav bude potřeba rozsáhleji ve správním řízení doplnit, mimo jiné o případné svědecké výpovědi. Závěry žalované tedy nemohl považovat za úplné a správné.

52. Jak již bylo výše uvedeno, žalobkyně při jednání předložila k důkazu řadu listinných podkladů vázících se k jejímu zaměstnání v rozhodném období. Některé z nich již byly součástí správního spisu, avšak z procesní opatrnosti a též kvůli přehlednosti jednání a dokazování soud tyto listinné podklady k důkazu přijal a provedl. Žalobkyně většinou předkládala neověřené fotokopie listinných podkladů, přičemž zástupkyně žalované nerozporovala jejich obsah ani věrohodnost. Jednalo se o tyto listiny: pracovní smlouva s I. Brno, n.p. ze dne 16. 1. 1985 na pozici asistenta na dobu neurčitou s místem výkonu práce projekce – Brno, včetně příloh - žádosti o souhlas k přijetí do technickohospodářského poměru (THP) a popisu pracovní činnosti; osobní karta zaměstnance (studium ukončeno dne 15. 5. 1981 na V. – F. – a., nástup do zaměstnání dne 23. 1. 1985 jako a. p., od 1. 7. 1986 a. p. s., od 1. 1. 1987 s. p., ke dni 31. 5. 1990 zrušen I. Brno, s.p. a od 1. 6. 1990 vznik I. Brno, s.p.); dodatek pracovní smlouvy č. 1 ze dne 1. 7. 1986, jenž s účinností od 1. 7. 1986 zařazuje žalobkyni na pozici asistenta s. p. (včetně přílohy - s popisem pracovní funkce); dodatek pracovní smlouvy č. 2 ze dne 30. 12. 1986, jenž zařazuje žalobkyni nově na pozici s. p. s účinností od 1. 1. 1987 (včetně přílohy - popisu pracovní funkce); dodatek pracovní smlouvy č. 3 ze dne 1. 6. 1990, jenž s účinností od 1. 6. 1990 upravuje změnu názvu zaměstnavatele z I. B., s.p. na I. B., s.p.; stanovení – úprava platu ze dne 28. 1. 1985 (pozice: asistent, tarifní třída 9, s platem 2 050 Kč měsíčně s účinností od 23. 1. 1985); stanovení – úprava platu ze dne 7. 5. 1985 (pozice: asistent, tarifní třída 9, s platem 2 200 Kč měsíčně - z toho 150 Kč osobní ohodnocení, s účinností od 1. 5. 1985); stanovení – úprava platu ze dne 25. 7. 1986 (pozice: asistent, tarifní třída 9, plat 2 400 Kč měsíčně - z toho 150 Kč osobní ohodnocení, s účinností od 1. 7. 1986); stanovení – úprava platu ze dne 29. 1. 1987 (pozice: samostatný projektant, tarifní třída 10, plat 2 600 Kč měsíčně - z toho 150 Kč osobní ohodnocení, s účinností od 1. 1. 1987); stanovení – úprava platu ze dne 4. 1. 1988 (samostatný projektant, tarifní třída 10/stupeň II., plat 2 700 Kč měsíčně - z toho 250 Kč osobní ohodnocení, s účinností od 1. 1. 1988); stanovení – úprava platu ze dne 27. 4. 1989 (samostatný projektant, tarifní třída 11/stupeň II., plat 3 000 Kč měsíčně - z toho 300 Kč osobní ohodnocení, s účinností od 1. 4. 1989); stanovení – úprava platu ze dne 2. 1. 1990 (samostatný projektant, tarifní třída 11/stupeň II., plat 3 300 Kč měsíčně - z toho 600 Kč osobní ohodnocení, s účinností od 1. 1. 1990); potvrzení o zápočtu let žalobkyně od I. B., s.p. ke dni 31. 12. 1989 v rozsahu 15 let a 129 dnů (23. 3. 1989); dohoda žalobkyně o rozvázání pracovního poměru u I. B., s.p. ke dni 31. 12. 1990; výstupní list žalobkyně od I. Brno, s.p. na základě dohody o skončení pracovního poměru ke dni 31. 12. 1990; žádost o zkrácení pracovní doby na 6 hodin denně od 1. 5. 1990 z důvodu péče o dvě nezletilé děti; souhlas se zkrácením pracovní doby; čestné prohlášení spolupracovnice J. S. (předtím R.); čestné prohlášení spolupracovnice Bc. S. K. Na dotaz soudu v již minulém soudním řízení ohledně plateb či odvodů na sociální zabezpečení žalovaná dne 2. 2. 2018 sdělila, že nedisponuje údaji ani podklady, vztahujícími se k výběru příspěvků na sociální zabezpečení od žalobkyně a k výši jejich vyměřovacích základů za období od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1990. Dokladováno bylo také šetření žalobkyně za účelem nalezení dokladů o svém zaměstnání ve zkoumaném období. Žalovaná, i přes tuto poměrně úspěšnou snahu žalobkyně, označuje nalezené doklady v napadeném rozhodnutí za nedostatečné. Výsledky provedeného šetření:

Z vyjádření společnosti F., s.r.o. ze dne 2. 9. 2016, dále z vyjádření Magistrátu města Brna (12. 9. 2016), a také z vyjádření Moravského zemského archivu (8. 9. 2016) vyplynulo, že nemají k dispozici žádné doklady o zaměstnání žalobkyně. Také z vyjádření společnosti D. S. (4. 11. 2016) vyplynulo, že nemá k dispozici mzdové listy žalobkyně, avšak byla nalezena osobní karta žalobkyně, která jí byla v kopii zaslána. Ze sdělení S. š. s. ř. B. – B. (6. 9. 2016) vyplynulo, že v jejich archivu byl nalezen osobní spis žalobkyně, jenž obsahoval pracovní smlouvu a výstupní list (dokládají začátek pracovního poměru od 23. 1. 1985 a konec tohoto pracovního poměru ke dni 31. 12. 1990). Jiné doklady o zaměstnání žalobkyně ani mzdové listy prozatím nebyly nalezeny.

53. Listinné podklady byly při jednání provedeny k důkazu. Jejich hodnocení soud provedl v rámci celkového hodnocení věci (viz čl. VII. tohoto rozsudku). Dokazování dalšími listinami a rozhodnutími založenými ve správním spise soud neprováděl, neboť jejich obsah je účastníkům řízení dostatečně znám a současně podle recentní judikatury správních soudů se důkaz správním spisem neprovádí. Jelikož ve věci nebyly činěny další důkazní návrhy ani ze strany žalované, soud další dokazování neprováděl a na podkladě návrhů účastníků řízení, jak by měl soud ve věci rozhodnout, vyhlásil dne 28. 4. 2023 rozhodnutí ve věci samé.

VII. Posouzení věci krajským soudem

54. Soud přezkoumal v mezích žalobních bodů napadené rozhodnutí žalované, jakož i předcházející rozhodnutí prvostupňového správního orgánu, včetně řízení předcházejících jejich vydání, a shledal, že **žaloba je důvodná**.
55. Krajský soud nejprve ověřil skutkové závěry správních orgánů ze správního spisu. Žalobkyně požádala dne 7. 3. 2016 o přiznání starobního důchodu od 24. 6. 2016. ČSSZ přiznala žalobkyni starobní důchod od 24. 6. 2016 ve výši 6 521 Kč měsíčně podle § 29 odst. 1 zdp. Žalobkyně s rozhodnutím nesouhlasila, pročez podala proti rozhodnutí námitky. V evidenci ČSSZ chyběl evidenční materiál ohledně doby zaměstnání žalobkyně od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990, kdy pracovala u I. B., s.p. (později I. B., s.p.). Bylo následně provedeno došetření uvedené doby jak prostřednictvím MSSZ Brno, tak i samostatně žalobkyní, avšak přesné mzdové podklady – mzdové listy nebyly nikde nalezeny. Na základě žalobkyní dále doložených podkladů ze zaměstnání byla provedena rekonstrukce evidenčních listů důchodového zabezpečení na celou dobu zaměstnání ve výše uvedeném rozhodném období, která jí byla posléze zhodnocena jako doba vyloučená. Žalobkyně dokládala ve správním řízení pouze 2 platové výměry, když jiné doklady neměla k dispozici. Z těch však nevyplývaly konkrétní výše vyměřovacích základů, popř. počet získaných vyloučených dnů. Z předložených dokladů podle žalované vyplynulo pouze pracovní zařazení žalobkyně, výše základního tarifu a osobní ohodnocení. Podle žalované nebyly takové doklady dostatečné pro rekonstrukci výše vyměřovacích základů. Výsledkem šetření tak bylo zjištění žalované, že u žalobkyně bylo možné ve zkoumaném období potvrdit pouze dobu zaměstnání (potvrzuje pracovní smlouva a výstupní list), když z podkladů již dále nevyplývala konkrétní výše dosažených vyměřovacích základů, popř. počet získaných vyloučených dnů. Žalovaná proto ve věci rozhodovala dle § 16 odst. 4 písm. c), § 5 odst. 1 písm. e) a § 11 odst. 1 písm. b) zdp. Doba trvání pracovního poměru žalobkyně u I. B., s.p. v rozhodném období byla zhodnocena jako vyloučená, neboť se nepodařilo zjistit výši

vyměřovacích základů žalobkyně. S výše uvedenými závěry správních orgánů v obou stupních nesouhlasila žalobkyně, pročež proti rozhodnutí o starobním důchodu podala již dvakrát správní žalobu. První žalobě vyhověl Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 25. 9. 2020, č. j. 34 Ad 2/2017-79, ve znění opravného usnesení ze dne 3. 11. 2020, č. j. 34 Ad 2/2017-85 (blíže viz výklad v čl. V. tohoto rozsudku). Kasační stížnost žalované směřující proti rozsudku krajského soudu následně zamítl i Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 1. 2. 2022, č. j. 1 Ads 452/2020-32 (blíže viz výklad v čl. V. tohoto rozsudku). Uvedené rozsudky zavázaly žalovanou právním názorem, který měl být žalovanou respektován v této věci při pokračování ve správním řízení. Vzhledem k tomu, že žalovaná po vrácení věci při pokračování v řízení nerespektovala závazný právní názor vyslovený soudy, neprovedla žádné šetření či doplnění dokazování v této věci a vydala opět zamítavé rozhodnutí o námitkách ve věci starobního důchodu, žalobkyně proto podala proti tomuto rozhodnutí ke zdejšímu soudu znovu správní žalobu.

56. Napadeným rozhodnutím žalované, ve znění prvostupňového rozhodnutí ze dne 14. 4. 2016, byl žalobkyni přiznán starobní důchod od 24. 6. 2016 ve výši 6 521 Kč měsíčně. Nedílnou součástí tohoto rozhodnutí je osobní list důchodového zabezpečení, z něhož vyplývá, že doba zaměstnání žalobkyně od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 získaná žalobkyní u společnosti I. B., s.p. (později I. Brno, s.p.) byla uznána jako zaměstnání v celkové době pojištění. Dobu od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1990 však žalovaná při stanovení osobního vyměřovacího základu vyloučila, neboť za uvedené roky se nepodařilo zjistit výši vyměřovacích základů (nebyly dohledány mzdové listy). Žalobkyně se však domnívala, že bylo možné z předložených podkladů dovodit výši vyměřovacích základů nebo hrubý výdělek, avšak žalovaná se s touto argumentací neztotožnila.
57. Mezi účastníky je tedy v projednávané věci stále sporné, zda byl řádně zjištěn skutkový stav a zda lze postavit najisto aspoň minimální výši vyměřovacích základů žalobkyně v rozhodné době, tj. od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990, kdy byla žalobkyně zaměstnána v podnicích I., resp. I., a kterou žalovaná podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění zhodnotila jako dobu vyloučenou.
58. Osobní vyměřovací základ je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů. Při stanovení osobního vyměřovacího základu se z rozhodného období, z něhož se zjišťují příjmy pro výpočet důchodu, vylučují některé zákonem stanovené doby, tzv. vyloučené doby (viz § 16 odst. 1, 3 a 4 zákona o důchodovém pojištění).
59. Podle § 16 odst. 3 věty první zdp je vyměřovacím základem pojištěnce za dobu po 31. 12. 1995 vyměřovací základ pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona a za dobu před 1. 1. 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení podle předpisů platných před tímto dnem. Nelze-li zjistit výši vyměřovacích základů pojištěnce, jenž byl poplatníkem pojistného, za doby pojištění získané po 31. 12. 1995, považují se tyto doby za vyloučené pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu, jak vyplývá z § 16 odst. 4 věty druhé písm. c) zdp. Tento zákon výslovně neřeší problematiku nezjistitelných vyměřovacích základů za doby pojištění získané před 1. 1. 1996. Avšak NSS v rozsudcích ze dne 27. 11. 2008, č. j. 3 Ads 88/2008-173, ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010-93, a ze dne 19. 6. 2013, č. j. 4 Ads 27/2013-20, dovodil, že vyloučenými dobami pro účely stanovení

osobního vyměřovacího základu jsou také doby, kdy pojištěnec v období před 1. 1. 1996 získal doby zaměstnání ve smyslu § 13 odst. 1 zdp, nelze-li zjistit výši jeho hrubého výdělku podle § 16 odst. 3 věty první zdp.

60. Ve výše uvedených judikátech se NSS zabýval také otázkou prokazování výše vyměřovacího základu. Přitom zdůraznil, že § 38 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení upravuje jako primární důkazní prostředek sloužící k osvědčení doby pojištění a získaných vyměřovacích základů zejména evidenční list důchodového pojištění, dříve evidenční list důchodového zabezpečení. Posledně citovaný zákon však neobsahuje ucelenou úpravu dokazování. Proto při absenci evidenčních listů je zapotřebí aplikovat obecná pravidla pro dokazování stanovená v § 51 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), podle něhož lze k provedení důkazů užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci, a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy, a to zejména listiny, ohledání, svědecká výpověď a znalecké posudky. Rovněž je nutné vycházet z konkrétních pravidel pro prokazování některých dob pojištění upravených v § 85 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, podle jehož odst. 5 lze k prokázání doby pojištění použít čestného prohlášení nejméně dvou svědků a žadatele o důchod, nelze-li tuto dobu prokázat jinak.
61. NSS k tomu ještě v rozsudku ze dne 1. 2. 2022, č. j. 1 Ads 452/2020-32, v nyní posuzované věci doplnil, že *„Pro účely určení výše osobního vyměřovacího základu však zákon o sociálním zabezpečení nestanoví žádný povinný důkaz. Pokud tedy nelze evidenční list důchodového pojištění dohledat, stěžovatelka aplikuje obecná pravidla pro dokazování upravená správním řádem (vyjma speciální úpravy v § 85 zákona o sociálním zabezpečení).“*
62. NSS ve stejném rozsudku žalované dále uložil: *„Stěžovatelka je povinna v rámci své rozhodovací činnosti shromáždit dostatečné množství podkladů tak, aby spolehlivě zjistila skutkový stav věci (viz § 3 správního řádu). Podle § 51 a násl. správního řádu platí, že k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy, a to zejména listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek. Tato obecná ustanovení jsou ohledně dokazování výše vyměřovacího základu dále konkretizována judikaturou.“*
63. Nejvyšší správní soud se možností užití jiných důkazních prostředků zabýval také v rozsudku ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22, a dospěl k následujícímu závěru: *„jestliže je možné při stanovení osobního vyměřovacího základu a starobního důchodu pojištěnce i bez evidenčního listu důchodového pojištění (zabezpečení) postavit najisto aspoň minimální výši jeho vyměřovacího základu za příslušný kalendářní rok a pro pojištěnce je takový postup výhodnější, není žádný důvod pro vyloučení veškeré doby pojištění jím získané v tomto roce podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.“*
64. Evidenční list důchodového pojištění je nutno považovat za stěžejní důkaz dob zaměstnání a příjmů. Zákon však nevylučuje užití jiných důkazních prostředků - zejména mzdových listů, případně však i jiných důkazů (viz shora citovaný § 51 a násl. správního řádu) - a judikatura Nejvyššího správního soudu tento výklad jednoznačně potvrzuje, zejména pokud je takový postup pro žadatele o starobní důchod příznivější. Například v rozsudku ze dne

25. 10. 2017, č. j. 10 Ads 59/2016 - 17, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že se bude jednat zejména o situace, „kdy žadatel dosahoval ve vyloučeném období nadprůměrných výdělků a odváděl tomu odpovídající částku na důchodové pojištění. Vyloučení takové doby pro účely určení výše vyměřovacího základu se může negativně projevit při výpočtu výsledné výše důchodu, a to v řádech několika stovek, příp. tisíc Kč. Aplikace § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění tedy může být pro žadatele o důchod za určitých okolností nevýhodná.“
65. Za důkazní prostředek sloužící ke spolehlivému stanovení vyměřovacích základů je možné považovat i mzdové listy za jednotlivé kalendářní roky. Mzdové listy totiž byly podkladem pro vyhotovení evidenčního listu důchodového zabezpečení (ve smyslu § 38 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení), pročež údaje v nich uvedené postačovaly k výpočtu hrubého výdělku za příslušný kalendářní rok.
66. Z rozhodnutí NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22 dále vyplývá, že „Ze znění § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb. přitom podle uvedené judikatury vyplývá, že při prokazování vyměřovacích základů není možné použít tytéž podpůrné důkazní prostředky, jako při doložení samotné doby pojištění. Účel tohoto ustanovení totiž spočívá v možnosti pojištěnce doložit po dosažení důchodového věku účast na důchodovém pojištění získanou v minulosti, a to často s odstupem řady desítek let, neboť zákonodárce si byl vědom skutečnosti, že po tak dlouhé době je často nanejvýš problematické předložit příslušné evidenční listy. To, že prostřednictvím čestného prohlášení může být doložena jen doba pojištění, není nespravedlivé, neboť účelem p§ 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb. je umožnit prokázat velmi staré doby pojištění získané zejména před rokem 1990, přičemž výdělky za takto prokázané doby pojištění by zásadně neměly být započítány při výpočtu výpočtového základu a procentní výměry starobního důchodu, neboť podle § 18 odst. 4 věty první zdp se do rozhodného období nezahrnují kalendářní roky před rokem 1986.“
67. Pokud jde o prokázání výše vyměřovacích základů, lze kritéria (oproti době pojištění) označit za náročnější (viz např. rozsudek NSS ze dne 25. 10. 2017, č. j. 10 Ads 7/2017 - 32), zejména jsou zde vyšší nároky na přesnost údajů v předkládaných listinách a jiných důkazních prostředcích. To v obecné rovině potvrzuje i judikatura, ze které lze citovat např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010 - 93: „platové výměry a další doklady o vyměření mzdy či jiné doklady o průběhu pracovního poměru (např. zápočtový list) nejsou dostatečně podrobným zdrojem informací k určení vyměřovacích základů za příslušnou dobu pojištění, neboť nezaznamenávají příjem za každý jednotlivý měsíc. Z údajů uvedených v platových výměrech nelze vyčíst podrobnosti o průběhu žalobcova pracovního poměru, tzn. zejména, zda žalobce pracoval každý měsíc, zda nečerpal neplacené volno či nemocenské či zda za něj bylo po celou dobu odváděno pojistné, popř. v jaké výši“. Na tento závěr však navazoval a dále jej rozvinul již shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22, podle něhož jestliže je možné při stanovení osobního vyměřovacího základu a starobního důchodu pojištěnce i bez evidenčního listu důchodového pojištění (zabezpečení) postavit najisto aspoň minimální výši jeho vyměřovacího základu za příslušný kalendářní rok a pro pojištěnce je takový postup výhodnější, není žádný důvod pro vyloučení veškeré doby pojištění jím získané v tomto roce.
68. V posuzované věci nebyly za období od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 mzdové listy ani evidenční listy důchodového zabezpečení žalobkyně v souvislosti se zaměstnáním u I. Brno, s.p. a I., s.p. prozatím dohledány. Nicméně z pracovní smlouvy, žádosti o souhlas k přijetí do

technickohospodářského poměru a jejího schválení, žádosti o zkrácení pracovního úvazku a jejího schválení, dohody o rozvázání pracovního poměru, potvrzení o zápočtu let, výstupního listu, osobní karty zaměstnance, dvou čestných prohlášení kolegyně ze zaměstnání, třech dodatků k pracovní smlouvě a sedmi platových výměrů, které byly v rámci soudního jednání čteny k důkazu, vyplývá jasně existence i průběh pracovního poměru žalobkyně u I. Brno, s.p. a I. Brno, s.p. v období od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 (bezmála 6 roků). Z doložených platových výměrů za každý rok uvedeného období vyplynulo, že žalobkyně pracovala první dva roky (1985 a 1986) na pozici asistenta projekce, přičemž její základní hrubý plat činil 2 050 Kč měsíčně, s účinností od 1. 5. 1985 činil 2 050 Kč měsíčně + osobní ohodnocení 150 Kč měsíčně (celkem 2 200 Kč měsíčně), resp. v roce 1986 činil 2 250 Kč měsíčně + osobní ohodnocení 150 Kč měsíčně (celkem 2 400 Kč měsíčně). Následně žalobkyně povýšila na pozici samostatného projektanta, pročež jí byl platovým výměrem ze dne 29. 1. 1987 stanoven plat v základním tarifu 2 450 Kč měsíčně + osobní ohodnocení 150 Kč měsíčně (celkem 2 600 Kč měsíčně s účinností od 1. 1. 1987). S každým dalším rokem zaměstnání se plat žalobkyně zvyšoval, pročež dle platového výměru ze dne 4. 1. 1988 byl žalobkyni stanoven základní plat ve výši 2 450 Kč měsíčně + osobní ohodnocení 250 Kč měsíčně (celkem 2 700 Kč měsíčně s účinností od 1. 1. 1988). Podle platového výměru ze dne 27. 4. 1989 činil základní plat žalobkyně 2 700 Kč měsíčně + osobní ohodnocení 300 Kč měsíčně (celkem 3 000 Kč měsíčně s účinností od 1. 4. 1989). Posledním předkládaným platovým výměrem ze dne 2. 1. 1990 byl doložen základní plat žalobkyně ve výši 2 700 Kč měsíčně + osobní ohodnocení 600 Kč měsíčně (celkem 3 300 Kč měsíčně s účinností od 1. 1. 1990). Informace o existenci či trvání pracovního poměru žalobkyně u I. B., s.p. nebo I. B., s.p. potvrzuje i listina nazvaná Zápočet let pro dávky v nemoci, z níž vyplývá, že ke dni 31. 12. 1989 (ještě rok před ukončením pracovního poměru u zmíněného státního podniku), bylo žalobkyni započteno ze zaměstnání u I. B., s.p. celkem 4 roky a 343 dnů zaměstnání (celkově byl proveden zápočet 15 roků a 129 dnů). Z posledně citované zápočtové listiny vyplývá, že žalobkyně byla v předmětném pracovním poměru u I. Brno, s.p. či I. Brno, s.p., plnila své pracovní povinnosti, nijak zvlášť nepobývala v pracovní neschopnosti z důvodu nemoci a za vykonanou práci pobírala stanovený plat, z něhož byly zaměstnavatelem prováděny odvody na sociální zabezpečení. V této souvislosti je také třeba poukázat na to, že v uvedeném období do roku 1990 (včetně) měli zaměstnanci na podobných pozicích, byť u různých organizací, naprosto stejné platy v očekávatelné výši. Z předkládaných platových výměrů také vyplývá, že plat žalobkyně se v průběhu let nesnížil, nýbrž každým rokem rostl. Z osobního listu důchodového pojištění je také zřejmé, že mateřskou dovolenou žalobkyně absolvovala ještě před nyní zkoumaným obdobím. Nejsou pouze jasné případné pracovní neschopnosti, popř. ošetřování člena rodiny a eventuální pobírání dávek nemocenského pojištění.

69. V případě většiny důkazů uvedených v předchozím odstavci a jejich hodnocení platí, že byly již provedeny soudem v předchozím řízení vedeném pod sp. zn. 34 Ad 2/2017. I přesto, že žalovaná byla zavázána krajským soudem i Nejvyšším správním soudem k doplnění dokazování v této věci, nijak dokazování nedoplnila a v rámci svého posuzování věci nevzala v úvahu ani tyto soudem provedené důkazy, které nijak blíže nezhodnotila.
70. Žalovaná nerespektovala při pokračování ve správním řízení (po zrušení jejího předchozího rozhodnutí o námitkách) závazný právní názor vyslovený krajským soudem v jeho

zrušovacím rozsudku ze dne 25. 9. 2020, č. j. 34 Ad 2/2017-79, a stejně tak ani právní názor vyslovený Nejvyšším správním soudem v jeho rozhodnutí o zamítnutí kasační stížnosti žalované ze dne 1. 2. 2022, č. j. 1 Ads 452/2020-32. Oba soudy potvrdily, že z pracovní smlouvy, dohody o rozvázání pracovního poměru, potvrzení o zápočtu odpracovaných let, výstupního listu, osobní karty zaměstnance, třech dodatků k pracovní smlouvě a šesti (sedmi) platových výměrů za každý rok rozhodné doby je jednoznačně zřejmá existence a průběh pracovního poměru žalobkyně v podniku I., resp. I. Řetězec důkazů na sebe navazujících, tj. platové výměry i zápočtová listina potvrzují, že žalobkyně byla nepřetržitě v předmětném pracovním poměru, plnila řádně své pracovní povinnosti, nepobývala v pracovní neschopnosti a za vykonanou práci pobírala stanovený plat, z něhož byly zaměstnavatelem prováděny zákonné odvody - daň z příjmů, platby na sociální zabezpečení. V průběhu let se plat žalobkyně nikdy nesnížil, nýbrž každým rokem rostl. Mateřskou dovolenou žalobkyně absolvovala ještě před zkoumaným obdobím, tudíž výdělky žalobkyně v rozhodném období nebyly z tohoto titulu nijak dotčeny. Také Nejvyšší správní soud v rozsudku v této věci souhlasil se závěrem krajského soudu v tom, že nejasnosti ohledně pracovní neschopnosti, popř. ošetřování člena rodiny, eventuálně pobírání dávek nemocenského pojištění žalobkyní, by bylo možné odstranit provedením svědeckých výpovědí nejbližších spolupracovníků žalobkyně v podniku I., resp. I. Žalobkyně zaslala žalované již v roce 2020 dvě čestná prohlášení svých spolupracovnic paní S. a paní K. (s úředně ověřenými podpisy), avšak žalovaná k těmto čestným prohlášením v rozporu s právním názorem obou soudů při vydání nového rozhodnutí fakticky vůbec nepřihlédla.

71. Pokud jde o čestná prohlášení J. S. a Bc. S. K., pak k nim s ohledem na jejich obsah soud uvádí, že nejde o úplně běžná čestná prohlášení, nýbrž spíše o písemné svědectví dvou bývalých spolupracovnic žalobkyně, které osvědčují průběh pracovního poměru žalobkyně a její odborné kvality. Tato čestná prohlášení mohla žalovaná využít jako podklad k provedení svědecké výpovědi obou těchto spolupracovnic žalobkyně, neboť byly o průběhu jejího pracovního poměru poměrně dobře informovány. Je neospravedlnitelný postup žalované, která k těmto čestným prohlášením nijak nepřihlédla (z podaného svědectví nic nepoužila) a svědectví těchto osob se ani nepokusila doplnit formou svědecké výpovědi. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že k obsahu čestných prohlášení žalovaná jen krátce uvedla, že šlo o osoby, které byly zaměstnány na odlišných pracovních pozicích než žalobkyně. Přitom vůbec nevzala do úvahy, že šlo o osoby spolupracující, jejichž v práci v podstatě řídila žalobkyně, coby vedoucí projekční skupiny na pracovišti. Uvedeným osobám byla pracovní činnost žalobkyně dobře známa.
72. Ze sdělení bývalých kolegyně žalobkyně – J. S. a Bc. S. K. (prostřednictvím čestných prohlášení) mimo jiné vyplývá, že žalobkyně pracovala nepřetržitě po celé rozhodné období, prováděla nejsložitější a nejnáročnější projektové a konstrukční práce, dokonce vedla od určitého období na pracovišti projekční skupinu, projekty zpracovávala vždy přesně a pečlivě, na vysoké odborné úrovni, dodržovala pracovní postupy i termíny, spolupracující osoby se od ní hodně naučily, byla pro ně vzorem. Zakázky si brávala případně i domů, aby neohrozila jejich včasné dokončení. Pracovala tedy bez absence a nepochybně jí byly vypláceny v plné výši měsíční výplaty včetně osobního ohodnocení tak, jak byly Úpravou platu stanoveny. Obsah sdělení obsažený v čestných prohlášeních spolu navzájem koresponduje a odpovídá i tvrzením žalobkyně.

73. Ve smyslu § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb. lze použít k prokázání doby pojištění, nelze-li ji prokázat jinak, prohlášení dvou svědků a žadatele o důchod, přičemž současně platí, že tytéž důkazy nelze použít pro prokázání výše vyměřovacích základů. Přitom s odkazem na rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 9. 2013, č. j. 78 Ad 15/2013-41, může poskytnout čestné prohlášení ve smyslu § 85 odst. 5 citovaného zákona i jiná osoba než bývalý spolupracovník. V tomto ohledu může žalobkyně jistě doložit i prohlášení jiných osob, které se k rozhodným skutečnostem mohou relevantně vyjádřit. Nemusí jít tedy o tytéž důkazy, svědky nebo čestná prohlášení. Některé osoby mohou podat čestné prohlášení, jiné zase svědecké výpovědi (nepůjde o tentýž důkaz). Právě takové osoby, které se každodenně potkávaly s žalobkyní na pracovišti (např. paní S. byla přímou podřízenou žalobkyně, jiní spolupracovníci mohli být na stejné služební úrovni jako žalobkyně), by měly být podrobněji vytěženy jako svědci. Proto žalobkyně opakovaně požadovala např. výsledky paní S., dříve R. (i v předchozím soudním řízení), anebo podání svědecké výpovědi dalších spolupracovníků - Ing. I. Z., Ing. S. a Ing. H. S. Těmito výpověďmi žalobkyně navrhovala zjistit bližší okolnosti o průběhu jejího pracovního poměru u podniku I., resp. I., a také výši jejich výdělků. Jelikož soud zavázal již v předchozím soudním řízení žalovanou k doplnění dokazování ve větším rozsahu s ohledem na nedostatečná skutková zjištění, neprováděl sám rozsáhlejší dokazování pomocí výpovědi navrhovaných svědků, pročez jen z tohoto důvodu označil svědecké výpovědi za nadbytečné pro vydání zrušovacího rozhodnutí soudu. Pro relevantní závěry v této věci však bude nezbytné provést výsledky svědků, a to prostřednictvím žalované nebo prvostupňového správního orgánu.
74. NSS opakovaně zdůraznil, a to i ve věci žalobkyně, že při absenci primárních důkazů podle § 38 zákona o sociálním zabezpečení, je zapotřebí aplikovat obecné pravidlo pro dokazování stanovené v § 51 odst. 1 správního řádu, podle něhož lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Právě takovým důležitým důkazem o detailech či průběhu pracovního poměru žalobkyně mohou být výše uvedená svědectví spolupracujících osob. Z dalšího judikátu NSS ze dne 18. 1. 2018, č. j. 1 Ads 346/2017-34, k neprovedení svědecké výpovědi vyplývá, že neprovedení důkazu svědeckou výpovědí při zjišťování výše vyměřovacího základu, by mohlo za určitých okolností založit nezákonnost rozhodnutí správního orgánu. I tento rozsudek NSS dále poukazuje na svoji judikaturu, z níž také vyplývá, že důkaz výsledkem svědka nelze vyloučit a priori ani při stanovení výše vyměřovacího základu (např. rozsudek NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22, vycházel z toho, že výsledek svědka – bývalého nadřízeného pracovníka žadatelky o starobní důchod, lze užít jako podpůrný důkaz pro zjištění alespoň přesné minimální výše vyměřovacích základů; při absenci primárních důkazních prostředků podle § 38 zákona o sociálním zabezpečení je zapotřebí aplikovat obecné pravidlo pro dokazování uvedené v § 51 odst. 1 správního řádu). Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že by eventuelní neprovedení výsledků svědků v posuzované věci mohlo založit nezákonnost správního rozhodnutí.
75. Ostatně NSS v rozsudku ze dne 1. 2. 2022, č. j. 1 Ads 452/2020-32, v posuzované věci také uvedl, že „souhlasí se závěrem krajského soudu, že v projednávané věci se stěžovatelka o tento příznivější postup ve smyslu shora citované judikatury ani nepokusila. Tuto skutečnost stěžovatelka potvrzuje ve své kasační stížnosti, v níž uvádí: „Jestliže stěžovatelka v nyní posuzovaném případě po doplnění dokazování opětovně nezíská mzdové listy žalobkyně, pak

výsledek správního řízení bude totožný". Ze shora citované judikatury Nejvyššího správního soudu (viz zejména rozsudek NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22) však vyplývá, že jsou mzdové listy důkazem typickým, nemusí nutně v konkrétním případě představovat jediný možný a nezbytný důkaz o dobách zaměstnání a výši příjmů. To platí i v případě výše vyměřovacích základů, ačkoliv Nejvyšší správní soud v obecné rovině souhlasí se stěžovatelkou v tom, že je třeba klást odlišné požadavky na prokazování doby pojištění na straně jedné a výše vyměřovacích základů na straně druhé.

76. Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že z pracovní smlouvy, dohody o rozvázání pracovního poměru, potvrzení o zápočtu let, výstupního listu, osobní karty zaměstnance, třech dodatků k pracovní smlouvě a šesti platových výměrů za každý rok rozhodné doby (tj. od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990) je jasná existence i průběh pracovního poměru žalobkyně v podniku I., resp. I. Ze zápočtové listiny vyplývá, že žalobkyně byla v předmětném pracovním poměru, plnila své pracovní povinnosti, nijak zvlášť nepobývala v pracovní neschopnosti z důvodu nemoci a za vykonanou práci pobírala stanovený plat, z něhož byly zaměstnavatelem prováděny odvody na sociální zabezpečení. Z předkládaných platových výměrů také vyplývá, že mzda žalobkyně se v průběhu let nesnížila, nýbrž každým rokem rostla. Z osobního listu důchodového pojištění je také zřejmé, že mateřskou dovolenou žalobkyně absolvovala ještě před nyní zkoumaným obdobím. Nejsou pouze jasné případné pracovní neschopnosti, popř. ošetřování člena rodiny a eventuální pobírání dávek nemocenského pojištění. Žalobkyně v řízení u krajského soudu k důkazu navrhovala provedení svědeckých výpovědí – jejich nejbližších spolupracovníků z I. či I. Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že těmito výpověďmi by bylo možné zjistit bližší okolnosti o průběhu pracovního poměru žalobkyně u jmenovaných podniků. Jelikož zjištěné skutkové okolnosti nasvědčují tomu, že žalobkyně byla v rozhodné době zaměstnána a pobírala mzdu, nelze považovat závěry stěžovatelky za úplné a správně zjištěné, pokud se ani nepokusila postavit najisto aspoň minimální výši jejího vyměřovacího základu za příslušné kalendářní roky.“
77. V případě starobního důchodu žalobkyně není nijak sporná doba pojištění. To, že žalobkyně v podniku I. pracovala v rozhodném období, bylo doloženo mnoha listinami (viz výklad shora). Problematická zůstala pouze výše příjmů, resp. výše vyměřovacích základů. K jejich zjištění však žalovaná nebyla nijak nápomocná, a to ani s ohledem na závazný právní názor plynoucí pro ni z rozsudku krajského soudu a rozsudku Nejvyššího správního soudu. Je také třeba vzít v úvahu, že dokazování se mělo vztahovat k dobám pojištění a vyměřovacím základům žalobkyně, které získala ještě za účinnosti předchozí právní úpravy. Období šetřené u žalobkyně (23. 1. 1985 – 31. 12. 1990) spadá převážně do doby předrevoluční a z části do doby těsně po revoluci, kdy docházelo ve společnosti k poměrně převratným změnám, řada státních podniků byla privatizována do soukromých rukou, jiné zanikly nebo byly vytunelovány. Díky této společenské a právní džungli bylo pro řadu občanů (i žalobkyni) obtížné v pozdějším období dohledat mzdové či jiné doklady o zaměstnání za účelem posuzování jejich nároků na starobní důchod. A to i přesto, že zaměstnavatelé byli povinni pod sankcí pokuty takové doklady po mnoho let uchovávat a v případě svého zániku zajistit jejich řádnou úschovu. I nad tím měly dohlížet orgány státní správy, tedy i předchůdce žalované. To v případě žalobkyně nebylo naplněno a mzdové podklady se jí dosud nepodařilo dohledat. Z dostupných informací není zřejmé, zda byl její zaměstnavatel, resp. jeho právní zástupce za to nějak sankcionován. Těžko vysvětlitelné je i to, že žalovaná nemá žádné podklady o pracovním poměru žalobkyně (který trval téměř 6 let), především

podklady k příspěvkům na sociální zabezpečení a k výši vyměřovacích základů za šetřené období. Došlo tak k totální ztrátě potřebných dokumentů vztahujících se k zaměstnání žalobkyně (buď chybnou skartací orgánem státní správy, nebo nedůsledně vedenou evidencí), za což však nemůže nést odpovědnost žalobkyně. Právní úprava před 1. 1. 1996 silně oslabovala odpovědnost pojištěnců za evidenci svých ročních hrubých výdělků včetně náhradních dob a veškerá odpovědnost byla přenesena na zaměstnavatele. Po pojištění tedy nelze spravedlivě požadovat, aby při možné skartaci dokumentů nebo nedůsledně vedené evidenci ze strany orgánů státní správy sám po tolika letech obtížně prokazoval průběh svého pracovního poměru a skutečné výdělky s tím, že pokud toto neprokáže, bude mu z výpočtu doba pojištění vyloučena a dostane nižší starobní důchod.

78. Je zřejmé, že pokud by zaměstnavatel žalobkyně v tehdejší době neplnil své povinnosti a neodváděl by řádně za žalobkyni daně či pojistné, byl by za to předchůdcem žalované sankcionován tak, aby své povinnosti řádně začal plnit. Není tedy jakkoliv oprávněná možná úvaha o tom, že by žalobkyně z titulu svého zaměstnání u I. (I.) nebyla v rozhodném období účastna důchodového pojištění. Z výše provedených důkazů je zřejmé, že u tohoto poměrně velkého stavebního podniku, který mimo jiné prováděl výstavbu pro velkou část Brna, žalobkyně pracovala od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 (od 1. 5. do 31. 12. 1990 na zkrácený pracovní úvazek 6 hodin denně), za tuto práci pobírala plat (výše platu ve Stanovení – úpravě platu, blíže viz shora) a z platu zaměstnavatel prováděl zákonné odvody. Pokud tedy nyní nelze zjistit naprosto přesnou výši jejich vyměřovacích základů za rozhodné období, pak na tom nenese vinu žalobkyně, nýbrž bývalý zaměstnavatel a předchůdci žalované.
79. Žalobkyni svědčí ústavou zaručené právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří. Ovšem vyměřený starobní důchod ve výši 6 521 Kč od 24. 6. 2016 tomu neodpovídá. Žalobkyně vystudovala prestižní vysokou školu a u zaměstnavatele vykonávala zodpovědnou práci na pozici samostatného stavebního projektanta/konstruktera, kdy zpracovávala na vysoké odborné úrovni nejnáročnější projekty. Jednou z příčin takto nízko stanoveného starobního důchodu (6 521 Kč v roce 2016) je právě vyloučení předmětné doby zaměstnání u státního podniku z výpočtu osobního vyměřovacího základu pojištěnce ve smyslu § 16 odst. 4 písm. c) zdp (srov. rozhodnutí NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22). Přitom jednotlivé listinné podklady, které se žalobkyni podařilo o svém zaměstnání dohledat a v řízení předložit (pracovní smlouva, její dodatky, 7x Stanovení – úprava platu s každoročním zvyšováním platu v průběhu 6 let, zápočet let) svědčí o řádném výkonu zaměstnání a plnění pracovních úkolů, pročez jí zaměstnavatel každoročně zvyšoval plat i osobní ohodnocení. Z platu byla zaměstnavatelem odváděna daň z příjmů a důchodové pojištění. Do toho nemohla žalobkyně nijak zasahovat. Pokud jde o prémie či odměny, žalobkyně nezmínila, že by je pobírala. Její spolupracovnice S. a K. v čestných prohlášeních osvědčily také to, že žalobkyně v práci neabsentovala (např. z důvodu nemoci), a tedy nečerpala dávky nemocenského pojištění ani náhrady mzdy či neplacené volno. Naopak si brala práci domů, aby neohrozila termín odevzdání projektů. Mateřskou dovolenou absolvovala ještě před nástupem do zaměstnání. Je tedy velmi pravděpodobné, že u žalobkyně by bylo možné pomocí doplnění dokazování (žalovanou) zjistit alespoň minimální výši vyměřovacích základů za prověřované období (srov. rozsudek NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013-22, kde rovněž žalobkyně neměla k dispozici evidenční listy ani mzdové listy). S ohledem na výše uvedené okolnosti lze přisvědčit žalobkyni v tom, že nemůže doplácet na neplnění povinností jiných subjektů

a být tak významně krácena na svém ústavně zaručeném právu na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří. Je nepřijatelné jí odepřít nárok na přiměřený důchod, pokud celý život poctivě pracovala a vychovávala dvě děti. Pro nápravu tohoto stavu žalobkyně učinila vše, co bylo v její moci. Nemůže za to, že zaměstnavatel nebo žalovaná (její předchůdce) neplnili zákonem uložené povinnosti.

80. Za této situace i s odkazem na shora uvedenou judikaturu NSS nelze důkaz výsledkem svědků vyloučit, a to ani při zkoumání výše vyměřovacích základů. Je možné případně ve věci vyslechnout, vedle J. S. a Bc. S. K., i další navrhované svědky – spolupracující kolegy žalobkyně ze zaměstnání. Prozatím lze vycházet jak z jednotlivých podkladů (např. Stanovení – úprava platu v každém roce), tak i z prokázaných skutečností, tedy že žalobkyně v práci neabsentovala, nepobírala odměny či prémie, pobírala pouze základní plat s osobním ohodnocením (viz Stanovení – úprava platu) a z takto určeného platu jí byly prováděny zaměstnavatelem odvody na daň z příjmů a sociální zabezpečení. Tyto okolnosti pak mohou být doplněny právě svědeckými výpověďmi konkrétních spolupracovníků žalobkyně (nebudou-li dohledány další doklady např. z finanční správy nebo nemocenského pojištění). Možné je také zohlednění minimálních vyměřovacích základů svědkyně S. (dala-li k tomu souhlas), která v části rozhodného období pracovala v projekční skupině přímo pod vedením žalobkyně. Přestože uvedená svědkyně mohla mít jako její podřízená nižší příjmy, a tedy i nižší vyměřovací základy, stále se jednalo o blízce spolupracující osobu, která by mohla kopírovat průběh pracovního poměru žalobkyně. Díky tomu by mohl být u žalobkyně stanoven za příslušné období vyměřovací základ alespoň v minimální výši (uzná-li žalobkyně takové příjmy za své).
81. Krajský soud má za to, že ze zápočtového listu (osvědčuje počet odpracovaných let a dní) ve spojení se Stanovením – úpravami platu a v kombinaci ještě se svědeckými výpověďmi je možné postavit najisto alespoň minimální vyměřovací základy žalobkyně ve zkoumaném období. Vzhledem ke shora uváděným okolnostem měl v rozhodné době vyplácený měsíční plat odpovídat platovým tarifům. V případě žalobkyně je vyloučení celé doby zaměstnání z výpočtu osobního vyměřovacího základu velmi poškozující a v tuto chvíli nedůvodné. Podaří-li se zjistit alespoň minimální vyměřovací základy za jednotlivé roky rozhodného období, nebude již třeba vyloučit celou dobu zaměstnání žalobkyně z výpočtu jejího osobního vyměřovacího základu a bude jí přiznán tomu odpovídající vyšší starobní důchod. Je neakceptovatelný postoj žalované, která v napadeném rozhodnutí jednak uvádí, že z doložených platových výměrů nevyplývá konkrétní výše skutečných dosažených vyměřovacích základů, a jednak neučiní v průběhu správního řízení žádný pokus o doplnění dokazování, a to i přesto, že k tomu byla zavázána rozsudky správních soudů. V napadeném rozhodnutí pouze opakovala (jako v předchozím rozhodnutí o námitkách), že se mzdové listy nenašly, a že to plyne z písemných vyjádření několika firem, Moravského zemského archivu v Brně, Středního odborného učiliště stavebního v Brně a Magistrátu města Brna.
82. Soud očekával od doplnění dokazování žalovanou (popř. prvostupňovým správním orgánem) podstatně více, ta ale žádný z dostupných důkazů neprovedla. Právní názor obou správních soudů vyslovený v jejich rozsudcích tedy zůstal nenaplněn, přestože je takový právní názor závazný. Čestná prohlášení dvou svědkyň byla žalovanou vyhodnocena nedostatečně a nesprávně, přitom výsledek těchto svědkyň neprovedla. Pokud žalovaná uváděla, že jí k dalšímu postupu čestná prohlášení nepostačují, tak tuto argumentaci

dostatečně ani nezdůvodnila. Naopak z čestných prohlášení vyplývají indicie, které by mohly pomoci rekonstruovat vyměřovací základy žalobkyně za rozhodné období, a to právě v kombinaci s dohledanými platovými výměry za roky 1985 (2x), 1986, 1987, 1988, 1989 a 1990, z nichž vyplývá podle názoru soudu jednoznačné vodítko, a to konkrétní částky měsíčního platu (základní tarif + osobní ohodnocení), který v průběhu zkoumaných let nijak neklesal a naopak pravidelně v ročních intervalech stoupal. Zvyšování platu žalobkyně odpovídalo plnění náročnějších úkolů, zastávání pozice vedoucí pracovní skupiny, větší míře odpovědnosti atp.

83. Před krajským soudem byla nejen v tomto řízení, ale i v minulém soudním řízení pod sp. zn. 34 Ad 2/2017 provedena řada důkazů, které měla vzít žalovaná také v potaz a vše znovu vyhodnotit. K tomu však nedošlo. Po provedení řádného dokazování (viz výklad shora) a po vyhodnocení takových důkazů by totiž mohla žalovaná dospět i k rekonstrukci minimálních vyměřovacích základů a novému výpočtu starobního důchodu žalobkyně dle zákonných pravidel. Z dosud provedených důkazů totiž zjistil soud indicie, jež v komplexu dalších důkazů a zjištěných okolností mohou přispět ke zjištění hrubých výdělků žalobkyně v rozhodném období. Takový řetězec důkazů a okolností může pomoci nahradit konkrétní evidenční list či výplatní pásku. Samozřejmě izolovaně nemusí čestné prohlášení nebo jiný listinný důkaz prokazovat potřebný hrubý výdělek žalobkyně za zkoumané období, avšak v komplexu výše označených důkazů by již mohla být otevřena cesta k rekonstrukci hrubých výdělků žalobkyně za předmětné období.
84. Na základě provedení výslechů svědkyň J. S. a Bc. S. K. (popř. jiných svědků navržených žalobkyní) by se mohla žalovaná pokusit o rekonstrukci minimálních vyměřovacích základů žalobkyně v rozhodném období. Uvedené osoby totiž pracovaly ve stejném provozu na stejném oddělení. Pokud by důchodový spis těchto svědkyň obsahoval zachovalé evidenční listy za příslušné období, mohla by žalobkyně případně prohlásit (po souhlasu konkrétní svědkyně), že právě takové hrubé výdělky měla i ona. Jde sice o postup méně tradiční, ale nikoliv nemožný.
85. Totalita minulého režimu byla pro mnohé občany značně nespravedlivá a žalobkyně by neměla na ni doplácet ještě i dnes. Měla by dostat alespoň příležitost k nápravě jí nezaviněného stavu. Sama vynaložila poměrně velké úsilí na to, aby dohledala potřebné doklady o svém zaměstnání. Potenciál podpůrných důkazních prostředků musí žalovaná dostatečně využít. Výsledkem svědků (ve spojení s ostatními důkazy) by mohly být ověřeny či zjištěny konkrétní částky platů, které byly měsíčně vypláceny spolupracovníkům žalobkyně a mohly být rovněž vypláceny i žalobkyni. Mohlo by tedy dojít ke zjištění vyměřovacích základů za příslušné roky a k rekonstrukci evidenčního listu na podkladě dávkového spisu konkrétní osoby spolupracující s žalobkyní.
86. V posuzované věci má krajský soud za to, že bylo možné určit alespoň minimální výši vyměřovacích základů žalobkyně v letech 1985 až 1990 (viz výklad výše), pokud by bylo doplněno dokazování. Starobní důchod žalobkyně by tak mohl být vyšší, než dosud přiznaný.

87. Krajský soud tedy nepovažuje prozatím za správný závěr žalované o nemožnosti zjistit výši vyměřovacích základů žalobkyně za roky 1985 až 1990 a o nutnosti vyloučit veškeré doby pojištění získané v těchto letech pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu žalobkyně. Přestože se zatím nepodařilo ve věci rekonstruovat výši vyměřovacích základů žalobkyně, lze považovat za prokázané, že žalobkyně byla v předmětném období zaměstnána, pobírala plat, a tedy byla i pojištěncem, za něhož bylo odvedeno pojistné. Napadené rozhodnutí shledal soud jednak nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů (§ 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s.) a jednak shledal zjištěný skutkový stav za nedostatečný, jenž vyžaduje zásadní doplnění (§ 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.).
88. V dalším postupu by měla žalovaná při zjišťování skutkového stavu preferovat postup výhodnější pro žalobkyni coby pojištěnce. Prokáže-li se provedeným dokazováním, že žalobkyně měla v zjišťovaném období vyměřovací základ v určité minimální výši, je v souladu s výše citovaným výkladem a názory NSS vhodné započítat jej do vyměřovacího základu žalobkyně, není-li pro ni výhodnější tuto dobu vyloučit. Žalovaná bude sledovat větší výhodnost pro žalobkyni. Neprokáže-li se dostatečně konkrétní výše vyměřovacího základu žalobkyně za předmětné období, je pak namístě aplikovat § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění a vyloučit tuto dobu ve výpočtu osobního vyměřovacího základu pojištěnce.

VIII. Závěr a náklady řízení

89. Z výše uvedených důvodů shledal krajský soud žalobu jako důvodnou, a proto napadené rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 s.ř.s.). V dalším řízení bude žalovaná vázána právním názorem vysloveným krajským soudem v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s.ř.s.), jakož i doplněním dokazování a z toho plynoucím skutkovým zjištěním a právním závěrům (§ 78 odst. 6 s.ř.s.).
90. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně měla ve věci plný úspěch, protože má právo na náhradu nákladů řízení vůči žalované. Náklady řízení žalobkyně sestávaly z nákladů na právní zastoupení. Odměna advokáta žalobkyně a náhrada hotových výdajů byla stanovena podle § 35 odst. 2 s.ř.s. a vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. V daném případě se jednalo o 4 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby, replika, účast u jednání dne 27. 4. 2022) a 4 režijní paušály, ve výši 4x 1 000 Kč a 4x 300 Kč (§ 7 bod 3, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. a), d), g) a § 13 odst. 4 advokátního tarifu), tedy celkem 5 200 Kč. Při rozhodování o nákladech řízení bylo zohledněno i to, že advokát žalobkyně je plátcem DPH, protože o částku připadající na tuto daň (21 %), byla zvýšena odměna advokáta žalobkyně (navýšena o částku 1 092 Kč). Věc žalobkyně nepodléhala soudní poplatkové povinnosti. Celkem tak byla žalobkyni přiznána vůči žalované náhrada nákladů řízení ve výši 6 292 Kč, a to k rukám jejího advokáta JUDr. Petra Schlesingera. K jejímu zaplacení soud určil přiměřenou lhůtu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 28. dubna 2023

JUDr. Kateřina Mrázová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně